

William Shakespeare  
KRÁL JINDŘICH VIII.  
Přeložil Dr. J. Čejka

Dramatická díla Williama Shakespeara.  
Nákladem Musea Království českého.  
Díl VII. V Praze, v komissí u Fr. Řivnáče, 1870.

Osoby.

**Král Jindřich VIII.**  
**Kardinal Wolsey**  
**Kardinal Campejus**  
**Capucius**, velký vyslanec od Karla V.  
**Cranmer**, arcibiskup Canterburyský  
**Vojvoda Norfolk**  
**Vojvoda Suffolk**  
**Vojvoda Buckingham**  
**Hrabě Surrey**  
**Nejvyšší komorník**  
**Nejvyšší kancléř**  
**Gardiner**, biskup Winchesterský  
**Biskup Lincolnský**  
**Lord Abergavenny**  
**Lord Sands**  
**Sir Jindřich Guildford**  
**Sir Tomáš Lovell**  
**Sir Anton Denny**  
**Sir Mikuláš Vaux**  
**Tajní písařové Wolseyovi**  
**Cromwell**, Wolseyův sloužící  
**Griffith**, nejvyšší obřadní královny Kathariny  
**Tři šlechticové**  
**Nejvyšší herold**, král erbovní  
**Doktor Butts**, královský lékař  
**Zprávce** nad domem vojvody Buckinghamama  
**Brandon**  
**Berlonoš** v parlamentu  
**Dveřný** u sálu státní rady  
**Vrátný**, a jeho **Sluha**  
**Páže** biskupa Gardinera  
**Vyvolavač**  
**Královna Katharina**, choť krále Jindřicha  
**Anna Bullenova**, dvorská slečna její  
**Stará dáma**, důvěrnice Anny Bullenovy  
**Paciencia**, komorná královny Kathariny

**Pánové a dámy** co němé osoby; **ženská družina** u královny; **duchové** jí se zjevující; **písaři, důstojníci, stráž, a jiné komonstvo.**

*Scena, hlavně v Londýně a Westminsteru; jednou v Kimboltoně.*

### Prolog.

**Prolog.** Již nejdu, bych vás rozesmál: teď jsou

to scény s tváří přísnou povážnou,  
velmocné, truchlé, plné skvostnosti  
a bolu, vzácné, zrakům k žalosti,  
jež spatříte. Kdo má útrpný cit,  
zde může, chce-li, slzu uronit;  
děj hoden toho jest. Kdo zaplatil,  
aby se za to pravdou potěšil,  
nalezne ji. Kdo průvodům jen rád  
se dívá, má-li kusu chválu dát,  
bude-li s dobrou vůlí tiše sedět,  
a za svůj šilink dvě hodiny hledět,  
bohatě si jej nahradí. Jen jim,  
co přišli pro smích, ke hrám oplzlým,  
pro řinkot štítů, k muži ve dlouhém  
strakatém šatu, žlutě vroubeném,<sup>1</sup> <trn>  
těm selhalo; neb, vězte, nelzeť nám  
vybranou pravdu řadit k nicotám,  
jakož je boj a blázen; zkázu nesla  
by schopnost naše, důvěra by klesla,  
že cíl náš vždy jen k pravdě směřoval,  
a z rozšafných by nikdo nám nepřál.  
Pro lásku tedy, jak vás v městě známe,  
že posluchačů bystřejších nemáme,  
nám k vůli truchlete: na osoby  
v oslavném ději hled'te, jakoby  
skutečně žily; myslíte, že zříte  
jich velikost, shon lidu, a to hbité  
sta přátel snažení, a v mžiknutí  
pak vizte slávy bídné klesnutí.  
Bude-li kdo z vás vesel, tomu díím,  
že o svatbě ho plakat uslyším.

### Jednání první.

#### Výjev první.

*Londýn. Předpokoj v palácu.*

*Jednou stranou vejde Vojvoda Norfolk; druhou Vojvoda Buckingham a Lord Abergavenny.*

**Buckingham.** Vítám vás. Dobré jitro. Jak se vedlo  
co jsme se posléz ve Francii sešli?

**Norfolk.** Mé díky, Vašnosti, vždy ve zdraví;  
a pořád v živém podivení nad tím,  
co jsem tam spatřil.

**Buckingham.** Mne nevášná nemoc  
držela u vězení v pokoji,  
když obě slunce slávy, světa hvězdy,  
v Ardenském oudolí se potkali.

**Norfolk.** Tož mezi Guynes a Ardy: já tam byl,<sup>2</sup> <trn>  
a viděl jejich s koně přivítání;  
a jak se spjali v náručí, když slezli,  
jakoby srůstali; to stalo-li se,  
kde bylo čtvero králů v světě rovných  
takému dvoujedinci?

**Buckingham.** Celý čas ten  
vězel jsem v pokoji.

**Norfolk.** A ztratil jste  
divadlo světské slávy: řekl bych,  
až dosud byla pompa samotna,  
teď však se za vyššího provdala.  
Vždy byl den druhý pánem prvního,  
až poslední pak divy předešlých  
si přisvojil. Dnes Francouz samým leskem  
a zlatem, jako božstvo pohanské,  
přeblystěl Angla; zejtra udělali  
z Britanska Indii: každinký muž  
byl všecek podoben zlatému dolu.  
Jich zakrsalá pážata byla  
jak cherubíni, samé pozlacení:  
i dámy, práci nezvyklé, pod skvostem  
se téměř upachtily, tak že obtíž  
jim byla ličidlem. Dnes vykřičeli  
maškarný průvod nade vše; noc druhou  
byl to již blázen, žebrák. Z obou králů,  
leskem si rovných, skvěl se ten neb onen  
líp nebo hůř, jak přítomnost jim přála;  
kdo na oce, ten ve slávě; když pak  
se oba sešli, pravil lid, že vidí  
jen jediného, a nižádný znatel  
nebyl by k rozsudku hnul jazykem.  
Když tyto slunce (tak jim říkají)  
z úst heroldů šlechtné duchy k boji  
vyvolali, děli se skutkové  
nade vše pomyšlení; staré báje,  
uznány za možné, dosáhly víry,  
a bevis stal se pravdou.<sup>3</sup> <trn>

**Buckingham.** Ó! toť příliš.

**Norfolk.** Jakože šlechtic jsem, a vroucně ctím  
jen poctivost, i řečník výborný  
by každý výjev zbavil života,  
kde skutek sám byl jazykem. Vše bylo  
tam královské: vzdor žádný proti zprávě,  
spořádanost činila všecko zjevné,  
a úřad povinnost svou zřejmě plnil.

**Buckingham.** Kdo vedl, totiž, kdo tam skládal tělo  
a články slavnosti, co myslíte?

**Norfolk.** Osoba, o níž věru nezdá se  
že by k těm věcem byla stvořena.

**Buckingham.** Mylorde, prosím pak vás, kdo to byl?

**Norfolk.** To všecko řídil s dobrou rozvahou  
převelmi ctihodný kardinál z Yorku.

**Buckingham.** Aby ho čert vzal! V každé kaši musí  
ctižádost jeho prsty mít. Co bylo  
mu do těch pustých marností? Divím se,  
že taký břichatec smí tělem svým  
paprsky předobrého slunce chytat,  
a zemi zaslánět.

**Norfolk.** Ó, zajisté,  
k takovým cílům je v něm lásky dost;  
od předků bez podpory, jichžto přízeň  
potomkům cestu razí, není zván  
pro slavné činy za trůn, ani spolčen  
s mocnými pomocníky, brž jak pavouk,  
z tkaniny svého přádkla, znáti dává,  
že vlastní zásluha mu cestu klestí;  
dar s nebes, za který si nejbližší  
u krále místo kupuje.

**Abergavenny.** Co nebe  
mu udělilo, nevím: to ať zrak  
bystřejší pronikne; však jeho pýchu  
je vidět v každém hnutí: odkud má ji?  
není-li z pekla, je čert lakomec,  
neb ze všeho se vydal, a on teď  
ze sebe nové peklo tvoří.

**Buckingham.** Ďas,  
na cestě do Francouz, proč na se vzal,  
tož bez vědomí králova, že určí  
kdo má jít v komonstvu? On z celé šlechty  
sestaví řadu; hlavně z takových,  
na něž tak malou čest jak velkou tíž  
chtěl uvalit: a vlastním listem svým,

nehledě ani k slavné státní radě,  
svolá si, koho napíše.

**Abergavenny.** Já znám  
alespoň tři z mých příbuzných, jenž tím  
své jmění tak vysílily, že nikdy  
se k předešlému stavu nevzmohou.

**Buckingham.** Ó, mnozí sobě hřbety zlámali,  
kladouce na ně celé statky své<sup>4</sup> <trn>  
k velkému tažení. Nač byla jim  
ta marnost, leč že vedla k rozmluvě  
s chatrným koncem?

**Norfolk.** Bolestně si myslím,  
naš pokoj s Francií nestál za náklad,  
při němž byl zavřen.

**Buckingham.** Po škaredé bouři,  
jež nastala, když byl každý v nadšení;  
a dal se, bez porady, na zdařbůh  
do proroctví, – že tato vichřice,  
trhající roucho míru, věští brzké  
nám jeho zrušení.<sup>5</sup> <trn>

**Norfolk.** Již vypuklo;  
neb Francouz strhav smlouvu zabavil  
ve Burdegallech zboží našich kupců.

**Abergavenny.** A proto mlčí poslanec?

**Norfolk.** Ba ovšem.

**Abergavenny.** Toť máme pěkný pokoj, jak se říká,  
a koupen byl až příliš draze.

**Buckingham.** Vše  
to vyved' důstojný náš kardinal.

**Norfolk.** Dovolte pane, stát má vědomost  
soukromých sporů vašich s kardinalem.  
Má rada jest, (a přijměte ji z duše,  
která vám přeje čest i úplnou  
bezpečnost) byste vedlé zlosti též  
hned vážil mocnost kardinalovu:  
a spolu pomněl, co on v divém záští  
chce vykonat, že k tomu v moci své  
vždy nástroj najde. Vy povahu znáte,  
že mstivý jest; já vím, že jeho meč  
má britké ostří: dlouhý jest, a vězte,  
daleko dosáhne; kam nestačí,  
tam on jej dohodí. Připusťte k srdci  
mou radu, bude prospěšna. Tu jde  
to ouskalí, jehož se chránit máte.

*Vejde Kardinal Wolsey, před nímž nesou tašku<sup>6</sup> <trn>, několik mužů od stráže, a dva písaři s papíry. Kardinal přecházejí upře zraky na Buckinghama, a Buckingham na něj, oba s potupným výrazem.*

**Wolsey.** Vojvody Buckinghama zprávcе? ha!

Kde máte jeho výslech?

**1. písař.** K službám, zde.

**Wolsey.** Je hotov osobně?

**1. písař.** Jest, Milosti.

**Wolsey.** Pak dovíme se víc; a Buckingham sklopí svůj hrdý zrak.

*Odejde s družinou.*

**Buckingham.** Řeznický pes ten má jedovatou tlamu, a já nejsem s to, abych mu ji začpal; lépe jest, ze sna ho nebudit. Žebrácká kniha je vzácnější než urozená krev.<sup>7</sup> <trn>

**Norfolk.** Jak! jste tak rozhorlen? Poproste boha za mírnou mysl; toť jediný lék, jenž vaši nemoc zhojí.

**Buckingham.** Na očích mu čtu, že na mne sočí; jeho zrak mě zlehčil, jak podlého poddance: v tu chvíli o mou škodu ukládá. Šel ke králi; já půjdu za ním, bych jej vzdorem přehleděl.

**Norfolk.** Mylorde, stůjte, ať rozum váš se s hněvem poradí, kam směřujete. Kdo na příkré hory chce lézti, musí zvolna začít: zlost podobá se koni bujnému, jenž, maje vůli, vlastním ohněm svým se schvátí. Nikdo v Anglii nemůže mně radit líp než vy: poslužte sobě tak jako přáteli.

**Buckingham.** Jdu ke králi; a ústy počestnosti překřičím, buď nestoudného chlapa z Ipswiche,<sup>8</sup> <trn> neb zvolám, stav že nezná rozdíl.

**Norfolk.** Jen povážně; netopte nepříteli tak horkou pec, až byste sám se spálil. Divokým hurtem můžem přeběhnout to co jsme za cíl sobě vytknuli, a přeběžením prohrát. Nevíte, zdvihá-li plamen tekutost, až kypí, že zmrhá to, co množí na oko?

Povážně: v Anglii, pravím, není krom vás  
statnější duše, by vás řídila,  
kdybyste hasil št'ávou rozumu,  
aneb jen mírnil, plamen vášně.

**Buckingham.** Pane,

já jsem vám povděčen, a odejdu  
jak radíte; však ten přepychný chlap, –  
jejž nejmenuji, že mi žluč kypí,  
brž z pouhé upřímnosti, – o něm vím,  
dle zprávy, a dle jasných důkazů  
jak pramen v červenci, v němž vidíme  
každinké zrnko písku, podkupný  
že jest a zrádný.

**Norfolk.** Zrádný neříkejte.

**Buckingham.** To králi řeknu, a řeč utvrdím  
co skalný břeh. Ten lišák svatoušek,  
či vlk, či obé, (vždyť je loupežný,  
jak chytrý, chtivý zlého, jakož schopný  
aby to spáchal, tak že mysl jeho  
se kazí úřadem, a naopak)  
jen aby pompu jevil ve Francii  
a doma zde, navede krále pána  
ku této drahé smlouvě, k této schůzi,  
která tak velký poklad pohltila,  
a jako sklo při mytí pukla.

**Norfolk.** Tak jest.

**Buckingham.** Dovolte mně. Ten lestný kardinal  
spřed' artikule do smlouvy, jak jemu  
se líbilo; a byly stvrzeny,  
když zvolal, „Budiž tak,“ s týmž užitkem,  
co berla mrtvému. Však dělal to  
naš hrabě-kardinal, a dobře jest;  
ctný Wolsey, neomylný pán, to dělal.  
A teď to přijde, (zdá se to být štěně  
té staré čubky zrady) císař Karel,  
pod zámyslem sejít se s královnou,  
svou tetkou, (to sic předstíral, však šlo  
mu jen, by s Wolseyem si pošeptal)  
vydá se sem na návštěvu, strach maje,  
že by mu schůzka Anglie s Francouzskem,  
pro jejich přátelství, nějakou škodu  
urodit mohla; neboť z toho spolku  
hleděla mnohá strast a hrozila.  
I jedná s kardinalem podtají,  
jakož jsem o tom pevně přesvědčen;

neb jistě císař platil před slibem,  
a žádost jeho byla splněna  
dřív než ji vyřknul: maje cestu tak  
urovnanou, a zlatem dlaženou,  
požádal císař: – aby krále jinam  
naklonit ráčil, a ten pokoj zrušil.  
Král musí zvědět, (a hned ode mne)  
že kardinal dle svého zlíbení  
čest jeho na trh nosí, a to jen  
k vlastnímu užitku.

**Norfolk.** S požalováním  
to o něm slyším; přál bych, aby v tom  
byl mylně souzen.

**Buckingham.** Ani v syllabě:  
já líčím jeho pravou podobu,  
v jaké se při skoumání okáže.

*Vejde Brandon; před ním Berlonoš, a dva neb tři muži od stráže.*

**Brandon.** Konejte úřad, berlonoši.

**Berlonoš.** Pane  
a vojevodo Buckinghame, hrabě  
z Herefordu, Staffordu, a Northamptonu,  
pro velezrádu zatýkám tě jménem  
svrchovaného krále.

**Buckingham.** Hle, mylorde,  
síť na mne padla: lestným oukladem  
zahynout musím.

**Brandon.** Lituji, že jste  
svobody zbaven, a že na tu věc,  
co svědek, hledět mám. Jak král pán velí,  
musíte do Toweru.

**Buckingham.** Nic neprospěje,  
zastávat nevinnost; na mně jest barva,  
ta zčerní, co mám nejbělejšího.  
Staniž se vůle boží v tom i ve všem. –  
Já jdu. – Ó! lorde Abergavenny, s bohem!

**Brandon.** Ne tak, on musí s vámi. –  
(*K Abergavenny' mu*) Král chce vás  
mít zatím v Toweru, než se dovíte,  
jak rozhodnul.

**Abergavenny.** Již pravil vojvoda,  
buď vůle boží, a co velí král,  
to vykonám.

**Brandon.** Zde nesu králův rozkaz,  
aby lord Montacute, Jan de la Car,



vojvodův zpovědník, a jeho kancléř,  
jakýsi Gilbert Peck, se zatkli, –

**Buckingham.** Tak, tak;  
údové spiknutí. Víc nikdo, doufám.

**Brandon.** Mnich kartuský.

**Buckingham.** Mikuláš Hopkins?

**Brandon.** Tyž.

**Buckingham.** Můj zprávec zradil mne: velmocný kněz  
podal mu zlata. Život můj je změřen:  
já jsem jen stín bídného Buckinghamova,  
jehožto tvářnost mrak ten na se běře,  
a jasné slunce moje zatmívá.<sup>9</sup> <trn> –  
Mylorde, s bohem!

*Odejdou.*

### Výjev druhý.

*Pokoj státní rady.*

*Troubení. Vejde Král Jindřich, Kardinál Wolsey, pánové státní rady, Sir Tomáš Lovell, úřední  
osoby, komonstvo. Král vchází opřen o Kkardinalovo rameno.*

**Král Jindřich.** Sám život můj, a drahé srdce jeho,  
děkuje vám za snažnou péči. Státl' jsem  
na plné ráně spiknutí; dík vám  
že jste to udusil. – Ted' zavolejte  
sem zprávec Buckinghamova: ať nám  
osobně vyznání svá potvrdí,  
a zradu pána svého kus po kuse  
poznovu vypravuje.

*Král posadí se na trůn. Pánové státní rady jdou každý na své místo. Kardinál sedne  
u nohou králových na jeho pravé straně. Venku je slyšet hluk, hlasy volají: „Ustupte  
královně.“*

*Vejde Královna v průvodu Vojvody Norfolkka a Suffolka, a klekne. Král vstane s trůnu [zv]edá ji,  
líbá, a posadí ji vedlé sebe.*

**Královna Katharina.** Nechte nás déle klečct: já jdu s prosbou.

**Král Jindřich.** Jen vstaňte, posad'te se k nám. – Půl prosby  
nám zatajte; vždyť máte moci půl:  
a druhou půli dáme bez žádosti;  
vyslovte vůli svou, a mějtež ji.

**Královna Katharina.** Dík budiž Vaší majestatnosti.

Byste se miloval, a v lásce té  
nezanedbával cti své, aniž slávy  
úřadu svého, totož obsah jest  
mé prosby.

**Král Jindřich.** Dále, choti královská.

**Královna Katharina.** Na mne vzdy usilují přemnozí,  
tož věrné povahy, že lid váš trpí

náramnou trýzeň. Mocné listy byly vydány, které všecku věrnost srdcím odervalý: v tom, arcí, sypou hanu nejtrpčí na vás, milý kardinale, co původa těch nátisků, však též i král a pán náš, jehož čest rač bůh poskvrný uvarovat! neznikne neslušných řečí; ano takých, které věrnosti lámou vaz, a takořka zjevným jsou odbojem.

**Norfolk.** Ne takořka, skutečně; za příčinou daní těch, cech soukenický, tolik dělníků nemoha držet, pustil přadleny, krampléře, valcháře, a tkalce; tito neschopni k jiné živnosti, hladem a nedostatkem všeho dohnáni, v zoufalství vzdorující následkům, vesměs se vzbouřili, a nebezpeč je u nich v službě.

**Král Jindřich.** Daně! Z čeho ty? a jaké daně? – Lorde kardinale, vás hana ta se týče jako mne; co víte o daních?

**Wolsey.** Dovolte, pane, já znám jen toho část, co ke státu přináleží; a stojím jenom v řadě, kde jiní se mnou kráčejí.

**Královna Katharina.** Ne, lorde, vy víc než jiní neznáte; vy však tropíte věci všem povědomé, jež nejednou k duhu těm, kteří by rádi jich neznali, ačkoli nuceně poznat je musejí. Ty nátisky, o kterých mocnář slyšet chce, jsou sluchu morovým jedem; kdo je snáší, dá břemenu za oběť svůj hřbet. Praví se, že váš to výmysl, není-li tak, jde o vás pověst tuze zlá.

**Král Jindřich.** Vždy nátisk? a jaký? Spůsob toho nátisku nám zjevte!

**Královna Katharina.** Příliš velkát' odvaha, že vaší trpělivost zkoušet chci; slib vaší milosti budí mou smělost.

Poddanstva obtíž plyne z rozkazu,  
jenž žádá od každého bez prodlení  
díl šestý jeho statku, pod zámínkou  
francouzské války. Tím se ústa smějí:  
jazyk vyplývá úctu povinnou,  
a věrnost mrzne v srdcích studených:  
kde žily modlitby, tam jsou jen kletby;  
i přišlo na to až, že povolná  
ta poslušnost stala se otrokem  
hněvivé svévole. Rač vaše Výchost  
to vzít v brzké uvážení, neboť  
pilnější věci není.

**Král Jindřich.** Živ jsem já,  
to čelí proti vůli mé.

**Wolsey.** A já  
v tom nic víc nejednal, než že jsem dal  
hlas jednotlivý, a to jen se stalo  
dle rady moudrých soudců. Jest-li že  
mne jazyk nevědomý pomlouvá,  
jenž, nevěda jaké mám vlastnosti,  
ani kdo jsem, přec mého jednání  
chce být kronikou, tož dovolte  
bych děl, že jest to osud důstojenství,  
a cesta trnová, po nížto cnost  
putovat musí. My nesmíme to,  
co činit třeba, pro strach zanedbat,  
že zlostné utrhače na se vyzvem,  
jež vezdy, jako ryby loupežné,  
za nově vystrojenou lodí táhnou,  
však bez prospěchu, z pouhé laskominy.  
Nejlepší skutek bývá nám od chorých  
(časem i slabých) vykladačů odňat,  
aneb se neuzná; a nejhorší,  
protože hrubé mysli přístupný,  
se často za nejlepší vykřičí.  
Kdybychom tiše stáli, majíc strach,  
že chod náš dojde útržky neb smíchu,  
museli bychom buď se vkořenit,  
kde sedíme, neb sedět jen jak sochy.

**Král Jindřich.** Věc dobře konaná, a pečlivě,  
zbaví se sama strachu; věci však  
bez příkladu děsí nás koncem svým.  
Má daň ta v minulém cos podobného?  
Jak myslím, nemá. Lid náš nesmíme  
zákonům odervat, a připínat

jej k naší libovůli. Šestý díl?  
Toť hrozný poplatek! My béřeme  
každému stromu kůru, ratolest,  
a kmene kus; a třeba oklestěnci  
necháme kořen, šťávu povětrí  
přec vypije. Pošlete listy naše  
do všech těch hrabství, kde jsou rozepře,  
s úplnou milostí všem, kdož se moci  
rozkazu opřeli. Toho si hled'te;  
to budiž vaše péče.

**Wolsey** (*k Písaři*). Na slovo.  
Napište do každého hrabství list  
o milosti a přízni královské.  
Nám obce uražené nepřejou;  
rozneste hlas, že našim přispěním  
se děje milost ta i odvolání.  
Jak dále jednat, zvíte co nejdřív.  
*Písař odejde.*

*Vejde Zprávc.*

**Královna Katharina.** Mám lítost, že vojvoda Buckingham  
upadl v nemilost.

**Král Jindřich.** To mnohé bolí:  
on jest pán učený, a vzácný řečník,  
od přírody vším nadán; vychován,  
že může velké mistry poučit,  
nehledaje krom sebe pomoci.  
Však drahé dary ty když shledáme  
v zlém stavu, a že duch již nakažen,  
stanou se ohavností, škaredější  
nad první krásu desetnásobně.  
Ten muž tak dokonalý, který přičten  
byl k divům, tak že sluchům okouzleným  
hodina řeči jeho minutou  
se býti nezdála, on, královno,  
své vděky bývalé potvorně odíl,  
a zčerněl, jakby v pekle barven byl.  
Posaďte k nám se; uslyšíte věci  
z úst toho (to byl jeho důvěrník)  
že poctivost se zkormoutí. – Ať nám,  
co o úkladech pravil, znova líčí,  
zde platí vždy míň cítit, vždy víc slyšet.

**Wolsey.** Přistupte blíž; povězte srdnatě,  
co jste, jakožto dbalý poddaný,  
o vojvodovi Buckinghamu zvěděl.

**Král Jindřich.** Mluv přímo.

**Zprávce.** Předně, ze zvyku již, byla  
to každodenních řečí otrava,  
že, umře-li král bezdětek, on věc  
tak povede, by trůn si přivlastnil.  
Ta slova slyšel jsem jej mluvit k zeti,  
lordovi Abergamymu, před nímž  
přisáhal pomstu kardinálovi.

**Wolsey.** Rač vaše Výsost v tomto ohledu  
uvážít nebezpečný úmysl.  
Jsa nepřítel svým toužením, čelí  
zlovolně k vaší drahé osobě;  
a sahá přes vás, až i k vašim věrným.

**Královna Katharina.** Učený kardinale, předneste  
jen všecko s láskou křesťanskou.

**Král Jindřich.** Mluv dál.  
V čem zakládal své právo ke koruně,  
až zesnem? slyšel jsi jej o tom též  
svým časem mluvit?

**Zprávce.** K tomu přived' jej  
Mikuláš Hopkins marným proroctvím.

**Král Jindřich.** Co byl ten Hopkins?

**Zprávce.** Mnich kartuzián,  
a jeho zpovědník: jenž stále sytil  
jej řečmi o království.

**Král Jindřich.** Jak to víš?

**Zprávce.** Než vaše Výsost odešla do Francie,  
vojvoda pobýv v Růži,<sup>10</sup> <trn> v osadě  
svato-vavřínské v Poultney, ptal se mne,  
co lid londýnský o francouzské cestě  
si povídá. Já odpovím, že strach  
má, aby Francouz králi na újmu  
se nepronevěřil. Vojvoda dí  
hned na to, strach že jest; a že se bojí,  
aby se řeči nepotvrdily,  
jež od svatého mnicha slyšel: „který,“  
tak pravil dále, „častěj ke mně poslal,  
a žádal, by Jan de la Car, můj kaplan,  
v příhodnou dobu k němu přijít směl,  
a věci důležité váhy vyslech':  
když potom, pod pečeti zpovědi,  
vzal slavnou přísahu, že kaplan můj,  
co slyšel, živé duši, leč jen mně,  
nevyjeví, doložil důvěrně  
a vážně v přestávkách, – Ni král, ni dědic,  
(povězte vojvodovi) nevzkvěte:

ať hledí získat lásku obecnou:  
vojvoda bude v Anglii vládařem.“

**Královna Katharina.** Zná-li vás dobře, zprávcem byl jste vy  
u vojvody, a složen ze služby,  
že na vás nájemníci stížnosti vedli:  
varujte se, neviňte ze zlosti  
ušlechtilého muže, k záhubě  
ušlechtilejší duše své. Já řku,  
varujte se; srdečně prosím vás.

**Král Jindřich.** Jenom ho nechte. – Dále.

**Zprávec.** Pod duší,  
dím čistou pravdu. Vojvodovi řek' jsem,  
že mnich ten obluzením ďábelským  
snad oklamán; a že jest nebezpečno  
na mysli tak dlouho to rozkládat,  
až by se předsevzetí zrodilo,  
což, kdyby věřil, jistě by se stalo.  
„Mlč!“ odpověděl, „to mi neškodí.“  
a přidal, kdyby král byl v poslední  
nemoci zemřel, byl by kardinal  
i Tomáš Lovell kratší o hlavu.

**Král Jindřich.** Ha! může být tak zlý? Aj ach! ten muž  
přináší neštěstí. – Víš ještě víc?

**Zprávec.** Vím, pane.

**Král Jindřich.** Vypravuj.

**Zprávec.** Jsa v Greenwichi,  
když vaše Výsost vojvodovi vytkla  
stran Williama Blomera, –

**Král Jindřich.** Vím to  
z těch časů: on mně službu přísahal,  
a vojvoda jej k sobě vzal. – Co dál?

**Zprávec.** „Kdyby mne,“ pravil, „byli proto zatkli,  
snad v Toweru, byl bych zahrál scénu, jak  
to otec s samozvancem Richardem  
zamýšlel; v Salisbury požádav  
za slyšení, byl by, jsa přípuštěn,  
pod zastřením povinné úcty, nožem  
jej probod'.“

**Král Jindřich.** Zrádce toť přenáramný!

**Wolsey.** Nu, kněžno, může král žít svobodně,  
a muž ten bez okovů?

**Královna Katharina.** Bůh vše naprav!

**Král Jindřich.** Ty ještě něco v sobě tajíš: mluv!

**Zprávec.** Po slovech „otec můj,“ a „nůž,“ se vztýčil,  
a jednu ruku klada na dýku,

na prsa druhou, s okem zdviženým,  
vyrazil hroznou přísahu; v ten smysl, –  
že, bude-li zle chován, předstihne  
tak otce svého, jako vykonání  
nejistý úmysl.

**Král Jindřich.** S tím je již v koncích,  
aby nás nožem proklal. Spoután jest;  
ať počne jeho výslech: dojde-li  
milosti u zákonů, staň se; u nás  
jí nesmí hledat. Věz to noc i den!  
že jsem o hrozné zradě přesvědčen.

*Odejdou.*

### Výjev třetí.

*Pokoj v paláci.*

*Vejde Nejvyšší komorník a Lord Sands.*

**Komorník.** Možná-li, aby čáry francouzské  
lid do těch divých kuklí vmámily?

**Sands.** Ať je si moda sebe směšnější,  
ba nemužná, vždy najde stoupence.

**Komorník.** Jak vidím, nepřinesli Angličané  
z poslední cesty nic, leč několik  
jen přetvářek, ale tak rozšafných,  
že, když se ušklíbnu, člověk by přísáh',  
nos jejich že byl radním u Pipina  
či u Clothara, tak se napíná.

**Sands.** Nohy jsou u všech nové, ale chromé:  
kdo neví jak dřív chodili, řek' by,  
že mají špát a náraz.

**Komorník.** Živ jsem já!  
kroj šatu jejich je tak pohanský,  
že musí křesťanství být u nich vetché.  
Sir Tomáš Lovell? Aj, co nového?

*Vejde Sir Tomáš Lovell.*

**Lovell.** Nic, krom že visí nová vyhláška  
na vratech u dvora.

**Komorník.** A o čem pak?

**Lovell.** O polepšení mladých pocestných;  
vždyť dvůr je plný svárů, křiků, krejčů.

**Komorník.** Tak dobře: a teď prosil bych těch monsieurs,  
by pomněli, anglický dvořanín  
že může být dost moudrý, třeba byl  
i Louvr'u nespáčil.

**Lovell.** Buď mají nechat  
(dle výmínek) těch zbytků bláznových,

a per, které si z Francouz přinesli,  
i všech ctihodných kousků hlouposti,  
s přídavkem pranic, ohňů strojených;  
netupit lepších, než jsou oni s tou  
přespolní moudrostí; odříkat se  
docela míčovny a dlouhých punčoch,  
nadutých krátkých spodků, a těch mod  
po cestě sebraných, a chovat se  
zas jako každý poctivý, aneb  
se klidit ke svým starým tovaryšům:  
tam mohou pak, *<emph>cum privilegio</emph>*,  
dotrávit zbytek všech svých mrzkostí,  
a smíchu dojít.

**Sands.** Čas byl, dát jim léku,  
neduh se nákažlivě rozmáhal.

**Komorník.** Jaká to bude ztráta našim dámám,  
až ty hezounké cetky přestanou!

**Lovell.** Ba, hoře bude jim: ta hladká rota  
uměla obratně si dámu ohnout;  
francouzský zpěv, a housle, nade vše.

**Sands.** Čert by jim housti měl! Dobře že jdou;  
ty, věru, nelze napravit: teď smí  
poctivý zeman, jako já, jenž dlouho  
byl od hry odstrčen, s písničkou přijít,  
a bude snad hodinku poslouchán;  
bůh ví, já uměl trefit do noty.

**Komorník.** Výborně, pane Sandse: mlíčný zoubek  
vám ještě nevypad'.

**Sands.** Ne, panáčku;  
a nesmí, dokad mám jen pahýlek.<sup>11</sup> <trn>

**Komorník.** Sir Tomáši, kam jste se ubíral?

**Lovell.** Ke kardinalu. Vašnost též je hostem.

**Komorník.** Ba ovšem: on dnes večír mnohým pánům  
a paním dává skvostnou hostinu;  
květ z celé říše jistě najdem tam.

**Lovell.** Týž duchovní má srdce milostné,  
a ruku hojnou jako zem, která  
nás živí: jeho rosa kropí vše.

**Komorník.** Nedá se zapřít, že je šlechetný;  
kdo jinak dí, má ústa špinavá.

**Sands.** On může, neb má z čeho: u něho  
byla by hospodárnost horší hřích,  
než bludařství. Kdo jemu roven jest,  
buď štedrý, an má sloužit za příklad.



**Komorník.** Má; tak skvostných je ale na mále.

Mylorde, bárka moje čeká; pojd'te: –  
sir Tomáši, teď honem, abychom  
se neopozdili; a to bych nerad,  
protože má sir Jindřich Guildford se mnou  
dnes v noci dohlížet.

**Sands.** Vašnosti k službám.

*Odejdou.*

#### Výjev čtvrtý.

*Audienční sál v Yorckém paláci.*

*Hoboje. Stolek pod baldachynem je přichystán Kardinalovi, velká tabule hostům; jednou stranou  
vejde Anna Bullenova, a jiní lordové, dámy, a slečny, co hosté; druhou pak Sir Jindřich  
Guildford.*

**Guildford.** Všem dámám přivítání společné

od jeho Milosti: on věnuje  
ten večer pěkné zábavě, a vám.  
Těž doufá, každá z vás, v tom vzácném kole,  
že přišla bez starosti z domova:  
rád viděl by vás vše tak veselé,  
jak bývá dobrým lidem v dobrém spolku,  
při dobrém víně, s dobrým vítáním. –  
Tak pozdě, mylorde!

*Vejde Nejvyšší komorník, Lord Sands, a Sir Tomáš Lovell.*

Pomyšlením

na krásné družstvo to, dostal jsem křídla.

**Komorník.** Sir Jindřichu Guildforde, vy jste mladík.

**Sands.** Sir Tomáši, by kardinál měl půl  
mých světských myšlének, mnohá z těch dám  
by hurtem pospas našla před spaním,  
jenž by jí lépe chutnal: pod duší,  
rozmilý sbor to samých pěkníček.

**Lovell.** Ó! aby mylord byl teď zpovědníkem  
u jedné z nich neb u dvou.

**Sands.** Přál bys si;  
dal bych jim lehké pokání.

**Lovell.** Jak lehké?

**Sands.** Tak lehounké jak pod peřinou z prachu.

**Komorník.** Líbezná dámy, prosím, sedněte!

Sir Jindřichu, usad'te jednu stranu,  
já druhou: jeho Milost přichází. –  
Ne, vám nesmí být zima; vedlé sebe  
dvě dámy dělá chladné povětrí: –  
mylorde, vy je udržíte bdělé;  
sedněte, prosím, mezi ně.

**Sands.** To chci,  
dík Vašnosti. – Dovolte, spanilé:  
*Sedne mezi Annu Bullenovu a jednu Dámu.*  
budu-li mluvit trochu divoce,  
již odpusťte; to mám tak po otci.

**Anna.** Což bláznil, mylorde?

**Sands.** Ó! bláznil dost,  
ukrutně bláznil; v lásce teprvé;  
však nekous' nikoho: tak jako já teď,  
zlíbal jich dvacet najednou.  
*Líbá ji.*

**Komorník.** Výborně! –  
Teď jste si pěkně sedli. – Pánové,  
trest na vás, půjdou-li ty sličné dámy  
od nás zamračené.

**Sands.** Co mne se týče,  
o to se postarám.  
*Hoboje.*

*Vejde Kardinál Wolsey, s komonstvem, a posadí se pod baldachyn.*

**Wolsey.** Spanilí hosté, vítám vás: kdo z dám,  
neb pánů, nebude upřímně vesel,  
není mým přítelem. To k vítání  
vám všem na dobré zdraví.  
*Pije.*

**Sands.** Vzácná milost:  
sem pohár, jenž by obsáh' díky mé,  
ať slov si uspořím.

**Wolsey.** Mylorde Sandse,  
za to jsem vděčen: bavte sousedky. –  
Vy dámy nejste veselé: – aj, páni,  
čí vinou to?

**Sands.** Až víno červené  
po krásných tvářích jim se rozlije,  
pak uhovoří nás, že oněmíme.

**Anna.** Mylorde, vy umíte vesele  
si zahrávat.

**Sands.** Když hru si vyvolím.  
Na vaše zdraví, slečno; připíte,  
a na něco, –

**Anna.** Co neokážete.

**Sands.** Neřek' jsem, Milosti, že budou mluvit.  
*Venku je slyšet bubny a trouby; střelba z moždířů.*

**Wolsey.** Co jest to?

**Komorník.** Podívej se někdo z vás.  
*Sloužící odejde.*

**Wolsey.** Ký zvuk to bojovný, a k čemu to? –  
Bez bázně, dámy; vy jste bezpečny  
dle veškerého válečného práva.

*Sloužící se vrátí.*

**Komorník.** Kdo přišel?

**Sloužící.** Vzácná cizí společnost;  
tak zdá se: z bárky vystoupivše na zem  
jdou sem, jakožto velcí poslové  
od cizích princů.

**Wolsey.** Lorde komorníku,  
pozdravte je; vy znáte jazyk franský:  
po slušném přivítání doved'te  
je k nám, kde nebe krásy v plném lesku  
jim vysvítí. – Provoď jej někdo z vás. –  
*Komorník s družinou odejde. Všickni vstávají, a stoly se sklízejí.*  
Váš banket zrušen, však to nahradíme.  
Zažíte ve zdraví; a ještě jednou,  
tisíckrát vítám vás. – Vítám vás vše.  
*Hoboje. Vejde Král a jiní v maškarách za pastýře, Nejvyšší komorník je uvádí. Oni jdou  
přímo ke Kardinálovi, a zdvořile se pokloní.*

**Wolsey.** Vznešená společnost! co jest jim líbo?

**Komorník.** Anglicky nemluvíce, žádali,  
bych zjevil: – že, když pověst nesla se  
o té tak vzácné a tak pěkné schůzi  
dnes večír zde, odolat nemohli,  
pro velkou úctu kráse vzdávanou,  
brž, opustivše stáda svá, že prosí,  
by směli se pod milou vaší chranou  
na tyto dámy podívat, a s nimi  
hodinku kratochvilit.

**Wolsey.** Řekněte,  
že skrovný dům můj uctili; z čehož  
jim děkuji, a všecku radost přeji.  
*Každý si volí dámu k tanci. Král vezme Annu Bullenovu.*

**Král Jindřich.** Co živ netknul jsem spanilejší ruky.

Ó, krásu! Až dosud jsem tebe neznal.  
*Hudba. Tanec.*

**Wolsey.** Mylorde, –

**Komorník.** Milosti?

**Wolsey.** Vyříd' jim:  
že musí mezi nimi býti kdos  
hodnější místa mého, než jsem já;  
jemuž, kdybych jej znal, z povinné lásky  
bych ustoupil.

**Komorník.** Mylorde, stane se.  
*Komorník jde k maškaram, a opět se vrátí.*

**Wolsey.** Co řekli?

**Komorník.** Takový je v skutku zde,  
to vyznali; a když ho vaše Milost  
vynajde, chce to přijmout.

**Wolsey.** Uvidím. –  
*Opustí své místo pod baldachynem.*  
Dovolte, pánové, zde vyvolím  
si krále.

**Král Jindřich.** Našel jste jej, kardinale.  
*Sejme masku.*  
Toť máte krásnou společnost; tak, tak:  
vy však jste duchovní, sic, kardinale,  
zle moh' bych o vás soudit.

**Wolsey.** Těším se,  
že vaše jasnost žertuje.

**Král Jindřich.** Prosím,  
mylorde komorníku, přístup blíž.  
Kdo je ta sličná dáma[?]

**Komorník.** Milosti,  
je dcera sir Tomáše Bullena,  
viskonta Rochfordského, dvorská slečna.

**Král Jindřich.** Bůh ví, je líbezná. – Lahodné srdce,  
neslušné bylo by vás vyvolit,  
a nepolíbit. – Páni, na zdraví!  
Podejte kolem.

**Wolsey.** Nu, sir Tomáši Lovelle, je banket  
již v tajném kabinetu přichystán?

**Lovell.** Již jest, mylorde.

**Wolsey.** Strach mám, Milosti,  
že jste se v tanci trochu rozehřál.

**Král Jindřich.** Až příliš, bojím se.

**Wolsey.** Zde, mylorde,  
v nejbližším kabinetu bude chládek.

**Král Jindřich.** Provod'te dámy své. – Líbezná družo,  
nesmím vás ještě opustit. – Mylorde,  
jen vesele; půl tuctu přípitků  
chci těmto krasavicím provolat,  
a vést je k tanci ještě jedenkrát;  
pak ve snu uvidíme, kdo z nás došel  
nejlepší přízně. – Hrajte do taktu.  
*Odejdou při zvuku trub.*

Jednání druhé.  
Výjev první.

*Ulice.*

*Vejdou dva šlechticové proti sobě.*

1. **šlechtic.** Kam spěcháte tak hurtem?
2. **šlechtic.** Pozdrav bůh!  
do soudnice, bych slyšel co se stane  
se slavným vojvodou Buckinghamem.
1. **šlechtic.** Zbavím vás práce. Již je po všem, krom  
že vězně odvedou.
2. **šlechtic.** Vy jste tam byl?
1. **šlechtic.** Ba ovšem.
2. **šlechtic.** Mluvte, prosím, co se stalo?
1. **šlechtic.** To snadno uhodnete.
2. **šlechtic.** Je snad vinen?
1. **šlechtic.** Je, skutečně, a za to odsouzen.
2. **šlechtic.** Ach ubohý!
1. **šlechtic.** Tak praví mnoho jich.
2. **šlechtic.** Leč, prosím, kterak vše se dalo?
1. **šlechtic.** To povím krátce. Velký vojvoda,  
přiveden před soud, hájil nevinnost  
naproti žalobám, a přines' mnoho  
patrných důkazů, by zákonu  
se vymknul. Naopak zástupce králův  
předstíral výslech, důvody, vyznání  
rozličných svědků, které vojvoda  
před sebou, *viva voce*, spatřit chtěl:  
tu povstal proti němu jeho zprávec;  
též jeho kancléř Gilbert Peck; Jan Car,  
zpovědník jeho; a ten z pekla mnich,  
Hopkins, nešťestí původce.
2. **šlechtic.** To ten,  
jenž kojíval jej proroctvím.
1. **šlechtic.** Tentýž.  
Ode všech těžce viněn, byl by rád  
to svalil se sebe, však nadarmo:  
dle svědectví našli pérové,  
že vinen velezrádou. Dlouhou řečí,  
a učenou, zastával život svůj;  
leč nikdo nedbal, neb jen litoval.
2. **šlechtic.** A při tom při všem jak se zachoval?
1. **šlechtic.** Když přišel opět k zábradlí, by slyšel  
poslední hodinku, svůj ortel, chvěl se  
smrtnou ouzkoostí, pot vyvstával,  
a v zlosti mluvil cosi, zle, a zhurta:  
potom se ale sebrav jevil klidně  
až ku konci důstojnou trpělivost.

**2. šlechtic.** Nemním, že by se smrti bál.

**1. šlechtic.** Chraň bůh!

on nebyl nikdy ženkýl; příčina  
snad trochu hryze.

**2. šlechtic.** Jistě, kardinal  
je toho původ.

**1. šlechtic.** Jedno k druhému,  
dost možná: První bylo, že Kildare,  
zástupce v Irsku, osočen a svržen;  
a hrabě Surrey kvapně poslán tam,  
by tchánu nemoh' přispět.<sup>12</sup> <trn>

**2. šlechtic.** Oukladná  
byla to státní lest.

**1. šlechtic.** Až přijde zpět,  
mám za to, že se pomstí. Ví se vůbec,  
že, komu král jest přízniv, tomu dá  
hned kardinal nějaké místečko,  
vždy ode dvora dosti vzdálené.

**2. šlechtic.** Lid obecný ho na krev nenávidí,  
a svědek jsem, že by ho raději  
chtěl míti deset sáhů pod vodou:  
za vojvodou se ale láskou blázní,  
a praví, dobrotivý Buckingham,  
zrcadlo dvornosti –

**1. šlechtic.** Počkejte pak,  
tam jde týž ušlechtilý nešťastník.

*Vejde Buckingham na cestě od výslechu; před ním soudní služebníci; ostří sekery je k němu  
obráceno; po obou stranách halapartníci; zároveň s ním vstoupí Sir Tomáš Lovell, Sir  
Mikuláš Vaux, Sir William Sands, a zástup lidu.*

**2. šlechtic.** Přistupme blíž, a hled'me.

**Buckingham.** Dobří lidé,

jež z útrpnosti přišli jste až sem,  
poslyšte řeč mou, pak mne opusťte.  
Dnes vynesěn jest na mne ortel zrádce,  
a pro to jméno musím umřít: bůh ví,  
a mám-li svědomí, ať zhubí mě  
jak padne sekera, nejsem-li věren.  
Já na soud pro tu smrt se nehněvám,  
jak věci stály, jednal spravedlivě;  
leč kdo to sved', moh' lepší křesťan být:  
buď jak buď, všem srdečně odpouštím.  
Jen nebudou-li v neštěstí se chlubit,  
aniž svou zlost na hrobu velkých stavět;  
nevinná krev má volala by k bohu.  
Delšího v světě života nedoufám,

a nežádám, ač král má milosti  
víc než bych hřešit moh'. Vy nemnozí,  
jež jste mne milovali, a teď směle  
pro Buckinghamu lkáte, šlechetní  
vy jeho přátelé a druzi, s nimiž  
se loučit jest mu hořkost jediná,  
smrt jediná, proved'te mne až skonám,  
jak strážní andělé; až padne ocel  
dlouhého rozvodu, pak učíňte  
líbeznou oběť ze svých modliteb,  
a duši mou povznete k nebi. – Dál,  
ve jménu božím.

**Lovell.** Prosím Vašnosti,  
měl-li jste skrytou ke mně v srdci svém  
kdys nenávisť, odpust'te upřímně.

**Buckingham.** Sir Tomáši, jak vám odpouštím, tak  
i mně buď odpuštíno: všem odpouštím.  
Vždyť neznám takých bez počtu urážek,  
abych se nemoh' smířit: černé záští  
nebude hrob můj stavět. Doneste  
mé pozdravení k jeho Milosti;  
bude-li řeč o Buckinghamu, prosím,  
vyřid'te, že byl již na polou v nebi.  
Má přání, prosby mé jsou za krále;  
a budou, dokud duše neodvane,  
o jeho blaho volat. Kéž by děl  
byl živ, než čas mám léta jeho sečíst!  
Vždy vládniž, milován, a milujíc!  
A když pak v stáří smrti rukou padne,  
ať výbornost s ním jeden hrob ovládne!

**Lovell.** Až k vodě mám jít s vámi; úřad můj  
pak přejme sir Mikuláš Vaux, a bude  
u vás až do konce.

**Vaux.** Hotovte se!  
Vojvoda přichází: chystejte loď,  
a vystrojte ji ozdobně, jak žádá  
vznešenost osoby.

**Buckingham.** Ne, toho nechte;  
má důstojnost je nyní za posměch.  
Já přišel co nejvyšší connetable,  
a co vojvoda Buckingham; teď jsem  
ubohý Edvard Bohun:<sup>13</sup> <trn> povždy však  
bohatší nad ohavné žalobníky,  
jež pravdy neznali. Já teď ji stvrdím  
svou krví, pro niž jednou vzdychat budou.

Můj slavný otec, Jindřich Buckingham,  
jenž první povstal proti úchvatnému  
Richardu, utekl se o pomoc  
ku svému služebníku Banistru,  
však, v bídě své, byl zrazen od lotra,  
a padl bez výslechu: bůh mu žehnej!  
Nástupce Jindřich sedmý, těžce nesa  
smrt otce mého, jako pravý král,  
opět mne oslavil, a zbožené  
mé jméno mnohem skvostněj obnovil.  
A jeho syn teď, Jindřich osmý, život,  
čest, jméno, všecko co mne blažilo,  
v tom světě rázem zničil na věky.  
Já jsem byl souzen, ano vyznat musím,  
že šlechetně; a v tom jsem šťastnější  
o něco než můj otec ubohý:  
leč v jiném byl náš osud jednotejný, –  
my padli oba skrze sluhy své,  
které jsme milovali nanejvýš:  
ó nevěrná, nezdárná služba to!  
U boha všecko má svůj cíl: vy však,  
kteří mne posloucháte, přijměte  
řeč umírajícího za pravdu.  
Kdo důvěru a lásku rozdává,  
varuj se štědroty, vždyť přítel tvůj  
vyvolený, jemuž jsi srdce dal,  
spatří-li na tvém štěstí dost malý  
jen vroubek, hned od tebe odpadne,  
jak vody proud, a nevrátí se víc,  
leč doufá-li, že snad tě utopí.  
Vy dobří lidé, modlete se za mne.  
Teď musím jít: poslední hodina  
dlouhého únavného života  
již přišla. S bohem! Budete-li chtít  
o smutné věci jednou povídat,  
pak vypravujte, jak jsem zahynul. –  
Já skončil; bůh mně budiž milostiv!

*Buckingham a ostatní odejdou.*

- 1. šlechtic.** Ó! totě pohnutlivé. – Bojím se,  
že na hlavu těch mnohá kletba padne,  
kdo byli příčina.
- 2. šlechtic.** Žal velký, je-li  
vojvoda nevinen; však mohu vám  
dát znamení příštího zlého, které  
kdyby se stalo, bude mnohem horší.



- 1. šlechtic.** Andělé strážní opatrujte nás! –  
Což by to bylo? Vy mně dověříte?
- 2. šlechtic.** Tak těžké tajemství chtít ukrýti,  
vymáhá velkou věrnost.
- 1. šlechtic.** Zjevte to:  
jsem málomluvný.
- 2. šlechtic.** Mám k vám důvěru:  
nu vězte. Neslyšel jste, co ty dni  
se trousilo o rozvedení krále  
a Kathariny?
- 1. šlechtic.** Slyšel, dlouho však  
to netrvalo; zvěděv o tom král,  
popuzen vydal rozkaz, by lord mayor  
ty řeči přetřh', a všem ústa zacpal,  
kdo by si troufali to roznášet.
- 2. šlechtic.** Však pomluva se stala pravdou teď;  
i ujímá se čerstvěj nežli dřív;  
a každý jistě soudí, že se král  
té věci odváží. Buď kardinal,  
neb někdo u dvora, jenž záští měl  
na dobrou kněžnu, pochybnost mu vštípil,  
která ji zhubí: důkaz toho jest,  
že kardinal Campejus nedávno,  
a jak se myslí, pro tu věc, sem přišel.
- 1. šlechtic.** V tom vězí kardinal; on proto jen,  
aby se na císaři pomstil, jenž  
mu odřek' arcibiskupství v Toledě,<sup>14</sup> <trn>  
jehož byl žádostiv, ty věci začal.
- 2. šlechtic.** Mám za to, že jste k cíli uhodil:  
však není-li to hrozné, že má ona  
tu bolest cítit? Kardinal chce mít  
svou vůli, ona klesne.
- 1. šlechtic.** Smutná věc.  
My však tu příliš zjevně rozmlouváme;  
raděj to v soukromnosti rozvažme.  
*Odejdou.*

#### Výjev druhý.

*Předpokojí v palácu.*

*Vejde Nejvyšší komorník, a čte psaní.*

**Komorník.** „Mylorde, – koně, pro které vaše Milost poslala, dal jsem se vší možnou péčí vybrat, vycvičit, a osedlat. Byly mladé, a pěkné, a z nejlepšího plemena severních krajin. Když bylo vše hotovo, aby se na cestu do Londýna vydaly, přišel páně kardinalův služebník s poručením a plnou mocí, a vzal je ode mne; za příčinu udal, – že chce jeho pán, aby mu bylo spíše poslouženo nežli poddanému, a snad spíše než králi; to nám, pane, ústa zacpalo.“

Mám strach, že chce tak, věru. Měj si je:  
on bude, tuším, všechno chtít.

*Vojvodové Norfolk a Suffolk vejdou.*

**Norfolk.** Vítám vás, pane komorníku.

**Komorník.** Bůh pozdrav vaše Milosti.

**Suffolk.** Co dělá král?

**Komorník.** Když jsem šel od něho,  
byl samotný, pln těžkých myšlének  
a starostí.

**Norfolk.** Pro jakou příčinu?

**Komorník.** Snad že ten sňatek s chotí bratrovou  
se náhle dotek' jeho svědomí.

**Suffolk.** Ne, ne; svědomí jeho dotýká  
se jiné dámy.

**Norfolk.** Ano, skutečně.

To svedl kardinal, král-kardinal:  
ten slepý kněz, jak provorozenec  
Fortunin, zkrouť všechno co jen chce.<sup>15</sup> <trn>  
Král jedenkrát ho pozná.

**Suffolk.** Dejž to bůh:  
sic nebude sám sebe nikdy znáti.

**Norfolk.** Jak posvátně si ve všem počíná,  
jak horlivě: když smlouvu s císařem,  
královny velkým synovcem byl roztrh',  
potápí se do duše královny,  
a rozsívá tam nebezpečství,  
pochybnosti, náhnětky svědomí,  
strach, zoufání, to vše pro jeho sňatek:  
z těch příčin, aby krále očistil,  
domlouvá k rozvodu: ku ztrátě té,  
jež dvacet let jak klén na hrdle  
mu visela, a lesku nepozbyla:  
která tak obzvláště jej miluje,  
jak andělé dobrého člověka;  
a která králi ještě žehnat bude,  
až losu nejkrutější rána padne.  
Což není to nábožné jednání?

**Komorník.** Té rány chraň mne bůh! Ta novina  
je arci všady, mluví ze všech úst,  
a každé věrné srdce pláče pro ni.  
Kdo věcem hledí směle do očí,  
vidí co hlavní účel – sestru krále  
francouzského.<sup>16</sup> <trn> Bůh dá, že jedenkrát  
se králi oči otevrou, které

ten zlostný opovázlivec tak dlouho  
ve spaní držel.

**Suffolk.** Nás pak osvobod'  
od jeho otroctví.

**Norfolk.** Ba modleme se  
a skroušeně, za naše vykoupení,  
sic nadělá ten pánovitý muž  
z nás princů samých pážat. Jemu jsou  
cti naše jen kusy hlíny, by z ní to,  
co ráčí, vykroužil.

**Suffolk.** Já, pánové,  
ho nemám rád, a nebojím se ho;  
toť moje Credo. Jakož bez něho  
jsem stvořen, tak i potrvám, když králi  
se líbí: kleje-li neb žehná-li,  
vše jedno, totě dech, v nějž nevěřím.  
Já znal, i znám ho; a tak zůstavím  
jej tomu, od něhož svou slávu má,  
a sice papeži.

**Norfolk.** Teď pojd' me jen.  
A vytrhněme krále některak  
z těch smutných myšlének, jimiž se trápí. –  
Mylord nás vyprovodí?

**Komorník.** Odpusťte;  
král posílá mne jinam: mimo to,  
budete v nečas jemu překážet.  
Zdař bůh!

**Norfolk.** Mé díky, pane komorníku.

*Komorník odejde.*

*Norfolk otevře skladité dvěře. Za nimi je vidět Krále, an sedí a čte všecek zamyšlen.*

**Suffolk.** Jak smutně hledí: jistě, že se rmoutí.

**Král Jindřich.** Kdo tu? he!

**Norfolk.** Dej bůh, ať se nehněvá.

**Král Jindřich.** Kdo jest tu, pravím? Jak se smíte vdírat  
do mého soukromého rozjímání?  
Kdo jsem já? he!

**Norfolk.** Král milostný, jenž viny odpouští  
dobrému úmyslu: náš přestupek  
se týče státních věcí; přicházíme  
zvěděti vaši vůli královskou.

**Král Jindřich.** Vy máte velkou smělost. Jděte mi;  
povím vám, kdy jest doba k jednání:  
je hodina to k věcem vezdejším? he? –

*Vejde Wolsey a Campejus.*

Kdo to? můj milý kardinal? – Ó! Wolsey,

mír mého raněného svědomí;  
ty's králi pravým lékem. – Vítám vás,  
(*ke Campejovi*) vysoce učený, důstojný pane,  
zde v našem království: buď k službě vám  
tak jako my. – Mylorde, pečujte,  
(*k Wolseyovi*) ať nezdá se, že mluvím do větru.

**Wolsey.** Toť nelze. Přál bych, aby vaše Milost  
obětovala jenom hodinku  
soukromé poradě.

**Král Jindřich** (*k Norfolkovi a Suffolkovi*). Odstupte: máme  
co jednat.

**Norfolk** (*stranou*). Ten kněz prý nemá pýchy!

**Suffolk** (*stranou*). Nevýslovně;  
pro celou slávu jeho nechtěl bych  
tak churavět: to trvat nemůže.

**Norfolk** (*stranou*). A kdyby trvalo, odvážím se,  
a zasadím mu ránu.

**Suffolk** (*stranou*). Druhou já.  
*Norfolk a Suffolk odejdou.*

**Wolsey.** Nade vše prince dala vaše Milost  
moudrosti příklad, že svou pochybnost  
poddala volně hlasu křesťanstva.  
Kdo smí teď zlost, kdo záští na vás mít?  
I Španěl, srdcem s ní a krví spolčen,  
teď uznat musí, má-li dobrou vůli,  
výslechu spravednost a poctivost.  
Duchovní muži, totiž učení,  
v křesťanských zemích, mohou svobodně  
své hlasy dáti: Řím, rozsudku máti,  
byv požádán od vaší Výsosti,  
k nám poslal veřejného mluvčího,  
dobrého muže toho, učeného,  
spravedlivého kněze, kardinála  
Campeja, jejžto vaší královské  
Výsosti ještě jednou představuji.

**Král Jindřich.** A ještě jednou v náručí jej vítám,  
jsa vděčen svaté kurii za lásku,  
že muže poslala, jak jsem si přál.

**Campejus.** V cizině musí každý lásku vzdát  
Milosti vaší, tak jste šlechtný.  
Do ruky vaší kladu plnou moc,  
která (tak velí Řím) mne, jeho sluhu,  
spojuje s vámi, kardinále z Yorku,  
abychom věc nestranně soudili.

**Král Jindřich.** Dva sobě rovní. Královně hned teď  
dám o tom zprávu. – Kde jest Gardiner?

**Wolsey.** Víím, Milosti, že jste ji v srdci vroucně  
vždy miloval, a neodepřete,  
co sprostší žena právně žádat smí,  
od učených svobodné hájení.

**Král Jindřich.** Nejlepší muže dám jí; a mou přízeň  
pak nejlepšímu z nich: bůh uchovejž.  
Prosím tě, kardinale, zavolej  
nového tajemníka Gardinera:  
ten člověk zdá se býti dovedný.

*Wolsey odejde.*

*Wolsey vrátí se s Gardinerem.*

**Wolsey.** Ruku mi dejte; mnoho radosti  
a přízně staň se vám: vy jste teď králův.

**Gardiner.** Však podroben vždy vaší Milosti,  
jejížto rukou byl jsem pozdvižen.

*Rozmlouvají stranou.*

**Král Jindřich.** Přistupte, Gardinere.

**Campejus.** Mylorde, nebyl jistý doktor Pace  
dřív na místě tohoto muže?

**Wolsey.** Byl.

**Campejus.** Neslynul učeností?

**Wolsey.** Zajisté.

**Campejus.** Zlá pověst roznesla se tedy, věřte,  
též o vás, pane kardinale.

**Wolsey.** O mně?

**Campejus.** O vaší závisti mluví se na hlas,  
že prý jste z bázně, by se pro svou cnost  
nedostal na vrch, stále v cizině  
jej zdržoval, až zármutkem se zbláznil,  
a umřel.

**Wolsey.** Odpočivej v pokoji!  
O víc se křesťan nestará: a však  
na živé reptaly jsou místa trestu.  
On bláznil, chtěje vší silou být cnostný:  
zde tento dobrák, když mu poručím,  
dělá co chci: tak blízko žádného  
si nikdy nepřipustím. Vězte, bratře,  
od nižších nesmíme útisku snášet.

**Král Jindřich.** Pokorně oznamte to královně.

*Gardiner odejde.*

Nejpříhodnější místo, zdá mi se,  
k učené schůzi této jest Black-Friars:  
tam sejděte se k pilné poradě. –

Připravte vše, můj Wolsey': – Ó mylorde!  
není to žalost, když má statný muž  
tak přelíbeznou družici opustit?  
Svědomy ale, svědomí – je věc  
nedůtklivá; musím ji opustit.  
*Odejdou.*

Výjev třetí.

*Předpokoj u Královny.*

*Vejde Anna Bulenova a Stará dáma.*

**Anna.** Ne, proto ne: – mne jiná bolest trápí:  
král s ní tak dlouho žil, a ona jest  
tak dobrá, že se žádný jazyk nesměl  
ji nectně dotknout, – vždyť pak, opravdu,  
neznala ublížení. – Ach! a teď,  
sedíc na trůnu tolik slunce běhů,  
v rostoucí majestátnosti a slávě,  
jejížto ztráta hořčí tisíckrát,  
než bývá sladký její začátek, –  
u prostřed všeho toho dát jí výhost!  
ten zármutek pohnul by netvorem.

**Stará dáma.** I nejzatvrzelejší srdce žalem  
se rozplývá.

**Anna.** Ó bože! kdyby radš  
nebyla slávy poznala: ač jest to  
věc jenom světská, když ji svádné štěstí  
od držitele vezme, nastane  
tak bolné utrpení, jako když  
se duše s tělem loučí.

**Stará dáma.** Ubohá!  
teď je zas cizí.

**Anna.** Tím víc útrpnosti  
musí teď na ni splynout. Přisám bůh!  
líp tomu, kdo se nízce narodil,  
jsa s lidem sprostým spokojeně živ,  
než kdo je lesklou bídou vyzdoben,  
a v zlaté nouzi chodí.

**Stará dáma.** Spokojenost  
nejlepší jmění.

**Anna.** Věru, nevinnost  
svou vsázím, nechci býti královnou.

**Stará dáma.** Nastojte! já bych chtěla, kdyby to  
i nevinnost mou stálo; a vy rovněž,  
ačkoliv zaváníte pokrytstvím.  
Vy, obdařena ženy krásou, máte

i srdce ženské; a to milovalo  
vždy důstojenství, bohatství a vládu:  
to vše, ať pravdu dím, je blaženost,  
a dary ty (třebas se zdráháte)  
dají se přece směstnat ve vašem  
hebounce pružném svědomí, když jen  
je trochu porozšířit ráčíte.

**Anna.** Ne, opravdu, –

**Stará dáma.** Ba ano, opravdu. –  
Vy byste nechtěla být královnou?

**Anna.** Ne, ne, za všechny statky pod sluncem.

**Stará dáma.** Ký div to; jak jsem stará, chtěla bych  
hrát na královnu za zlámanou grešli.  
Však, prosím vás, co byste myslila,  
šlo by to s vojvodkyní? máte oudy  
unést tak těžký titul?

**Anna.** Nikoli.

**Stará dáma.** Ó slabé stvoření. Uberme trochu:  
já bych co mladý hrabě nešla k vám,  
kdyby to stálo víc než zardění.<sup>17</sup> <trn>  
To břímě nezmohou-li vaše záda,  
jste také slabá hocha porodit.

**Anna.** Jaká to řeč! Na novo přísahám,  
pro celý svět bych nikdy nechtěla  
být královnou.

**Stará dáma.** Za malé Anglicko  
přijala byste jablko:<sup>18</sup> <trn> a já  
i za Carnarvonshire, byť ke koruně  
jiného nic nepatřilo. Kdo to?

*Vejde Nejvyšší komorník.*

**Komorník.** Mé dámy, dobré jitro. Zač by stálo,  
znát tajný obsah vaší rozmluvy?

**Anna.** Ni za otázku, pane rozmilý:  
není to hodno, abyste se ptal.  
Nám bylo líto strastí naší kněžny.

**Komorník.** Šlechtné jednání; ten skutek váš  
je zdobou dobrých paní: doufejme,  
že se to blaze skončí.

**Anna.** Dejž bůh, amen!

**Komorník.** Vy máte dobré srdce; takovým  
přichází s nebes požehnání. A však  
abyste, krásná lady, viděla,  
že mluvím upřímně, a že jsou vaše  
přemnohé cnosti až u trůnu zjevny,  
vzkazuje jasný král vám úctu svou,

a chce vám dáti slávu nic menší,  
než markrabiny Pembrocké; ten titul  
je spojen s příjmem tisíc liber ročně,  
od jeho Milosti.

**Anna.** Já věru nevím,  
kterak mám oddanost svou osvědčit:  
víc nežli vše co mám bylo by nic,  
modlitba moje není svatá dost,  
ni přání moje víc než prázdná marnost:  
a přece modlitbou a přáním jen  
se mohu odsloužit. Prosím vás, pane,  
vyslovte vděčnost mou, a služebnost,  
od zahanbené dívky, králi pánu,  
za jehož zdar a slávu prosit chci.

**Komorník.** V laskavém o vás, slečno, smýšlení  
neopominu krále potvrdit. –  
(*Stranou*) Bedlivě jsem ji skoumal. Spanilost  
a cnost jsou při ní v takém smíšení,  
že krále spoutaly; a kdož pak ví,  
zdaliž ta dáma klénot nezrodí,  
jenž celý ostrov tento osvíti?<sup>19</sup> <trn> –  
(*K ní*) Teď povím králi, že jsem s vámi mluvil.

**Anna.** Vysoce ctěný pane.

*Nejvyšší komorník odejde.*

**Stará dáma.** Tak; hle, hle!  
Já žebrala u dvora šestnáct let,  
(jsem dosavad žebrácká dvořanka)  
aniž jsem s prosbou o několik liber  
kdy přišla vhod, buď bylo příliš záhy  
neb tuze pozdě; vy ale, ó sudbo!  
z potoka rybička, (fuj, fuj, fuj na to  
vnucené štěstí!) máte ústa plná,  
dřív než je otevřete.

**Anna.** Divnět' jest.

**Stará dáma.** Nu, jak to chutná? hořce? oč že ne.

Tak byla jedna dáma, (stará bájka)  
ta nechtěla být královnou, ne, ne,  
za celé bahno v Egyptě: – vy víte?

**Anna.** Vy žertujete.

**Stará dáma.** Kdybych byla já  
na vašem místě, přeletěla bych  
skřivánka. Markrabina Pembrocká!  
A tisíc liber ročně, z pouhé úcty;  
bez závazku. To, věru, slibuje  
víc tisíců: čest nosí delší vlek



než přední půli. A teď, víme to,  
unese hřbet váš také vojvodství! –  
Nezdá se vám, že jste už silnější?

**Anna.** Má drahá, číňte sobě kratochvíli  
se svými soukromými rozmary,  
a mne jen stranou nechte. Nechci radš  
být na světě, kdyby to krvi mé  
jen trochu lahodilo: síla prchá  
pomyšlením, co nastane.  
Královna nemá útěchy, a my  
nedbáme její dlouhé samoty.  
Prosím vás, nezjevujte o tom nic,  
co jste tu slyšela.

**Stará dáma.** Co myslíte?  
*Odejdou.*

#### Výjev čtvrtý.

*Black-Friars. Velká síň.*

*Trouby, cinky, a polní rohy. Vejdou dva berlonoši, s krátkými stříbrnými berlami; hned za nima dva písaři, v doktorském šatě; potom Arcibiskup Canturburský sám; za ním biskupové Linkolnský, Elyský, Rochesterský, a Svato-Asaphský; nedaleko za nimi kráčí Šlechtic, a nese tašku s velkou pečetí, a kardinalský klobouk; pak dva duchovní, každý se stříbrným křížem; potom Nejvyšší obřadník s obnaženou hlavou, provázen od erbovného krále se stříbrným žezlem; za těma dva šlechticové, nesouce dva velké stříbrné sloupy; pak, vedlé sebe, oba kardinalové Wolsey a Campejus; dva páni s mečem a žezlem. Potom vstoupí Král a Královna, a jejich komonstvo. Král posadí se pod baldachynem; oba kardinalové jakožto soudcové sednou o něco níže. Královna jde na své místo opodál samého Krále. Biskupové usadí se po obou stranách soudu, na spůsob konsistoře; pod nimi písaři. Lordové sedí vedlé biskupů. Ostatní komonstvo stojí ve slušném pořádku kolem jeviště.*

**Wolsey.** Když bude čtena z Říma plnomocnost,  
přikažte všeobecné ticho.

**Král Jindřich.** Nač to?  
Již dříve byla čtena veřejně,  
a platnost její všady uznána;  
uspořte času.

**Wolsey.** Budiž. – Pokračujte.

**Písař.** Volejte, Jindřichu králi anglický, stůj  
k soudu.

**Vyvolavač.** Jindřichu králi anglický, stůj k soudu.

**Král Jindřich.** Zde.

**Písař.** Volejte, Katharino královno anglická, stůj  
k soudu.

**Vyvolavač.** Katharino královno anglická, stůj k soudu.

*Královna nedajíc odpovědi vstane ze sesle, obejde soud, přiblíží se ku Králi, a klekne u jeho nohou; pak počne mluvit.*

**Královna Katharina.** Žádám vás, pane, jednejte dle práva

a spravedlnosti, a slitujte  
se nade mnou; jsemť žena ubohá,  
a cizí, v zemi vaší nezrozená;  
nemajíc u vás soudce nestranného,  
ba ani ujištěné naděje  
slušného přátelství a jednání.  
Ach! pane můj, čím jsem vám ublížila?  
jak zbudilo chování moje hněv váš,  
že chcete od sebe mne odstrčit,  
a milost svou mně vzít? Bůh svědek můj,  
já byla vaše věrná skromná žena,  
a v každé době ve všem povolná:  
vždy ve strachu, bych vaši nelibost  
jen neroznítala, ba podrobena  
vašemu pohledu; buď veselá  
neb smutná, jak jste sám byl nakloněn.  
Kdy, v kterou hodinu jsem kladla vzdor  
žádosti vaší, nemajíc jí za svou?  
Kdo z vašich přátel nebyl ode mne  
všemožně milován, ač znala jsem,  
že jest můj nepřítel? Kdo z přátel mých,  
zbudil-li na sebe váš hněv, v mé lásce  
kdy potrval? ba on se dověděl,  
že jsem jej propustila? Vzpomeňte,  
ó pane můj, že v poslušenství tom  
byla jsem ženou vám na dvacet let,  
mnohými dětmi od vás požehnána:  
v prodlení času toho seznáte-li,  
a dokážete na mne, co by bylo  
proti mé cti a svazku manželství,  
neb proti lásce mé a povinnosti,  
a proti vaší svaté osobě,  
ve jménu božím, vyžeňte mě pak;  
nejhorší potupa ať dvěře zavře,  
a vydejte mne nejukrutnější  
spravedlnosti. Pane, dovolte,  
král, otec váš, byl vážen nade vše  
co opatrný princ, a slynul velkou  
a nedostihlou soudu bystrostí:  
můj otec, Ferdinand král španělský,  
byl přičtěn k nejmoudřejším knížatům,  
co jich tam před ním vládlo mnoho let:  
i není pochybnosti, že v té věci  
svolali moudrou radu z obou zemí,

kteřá po rokování sňatek náš  
za platný uznala. Ó, pane můj,  
pokorně žádám, mějte strpení,  
až bych se ve Španělsku přátel mých  
otázala, jejichžto rady chci  
se dožádat: však nechcete-li tak,  
ve jménu božím, staň se vůle vaše!

**Wolsey.** Vy máte, kněžno, (od vás zvolené)  
zde tyto vši cti hodné otce; muže  
obzvláště poctivé a učené,  
květ z celé země, kteří sešli se,  
rozhodnout vaši věc. Nadarmo jen  
bylo by soudu odkládání, jak  
pro vlastní pokoj váš, tak aby král  
urovnat mohl, co jej kormoutí.

**Campejus.** Řeč jeho Milosti je výborná  
i spravedlivá: protož sluší, kněžno,  
aby soud královský svůj průchod měl,  
a bez odkladu všechny důkazy  
se přednesly a vyslechly.

**Královna Katharina.** K vám mluvím,  
mylorde kardinale.

**Wolsey.** Račte, kněžno.

**Královna Katharina.** Můj pane, mně jest do pláče; a však  
když pomyslíme, že jsme královnou,  
(alespoň že to byl náš dlouhý sen),  
a že jsme jistě dcerou královskou,  
proměním každou krůpěj slzavou  
v horoucí jiskru.

**Wolsey.** Buďte trpělivá.

**Královna Katharina.** To chci, ač budete-li pokorný;  
ba dříve, sic by bůh mne potrestal.  
Mám za to, z vážných příčin, že jste mým  
nepřítelem; a protož bráním se,  
abyste nebyl soudcem mým; nebť vy jste  
rozdýmchal pýř tu mezi mnou a králem;  
uhas ji rosa Páně! – Protož dím,  
já vás do konce nenávidím, ba  
z té duše nechci vás mít za soudce;  
a opakuji, že vás pokládám  
za nejhoršího nepřítele mého,  
a mním, že nejste vůbec přítel pravdy.

**Wolsey.** Vyznám, že nemluvíte ve své míře;  
vy jste vždy hledívala k dobrotě,  
jevíc na sobě dary outlé mysli,

a moudrosti, jež stály na vrchu  
vší moci ženské. Kněžno, křivda jest,  
že bych vás nenáviděl, bezpráví  
bud' vám, neb jiným činil: jak jsem jednal,  
a dále jednat chci, určeno  
jest plnou mocí od konsistoře,  
od celé římské konsistoře. Vy mne  
viníte, pýř tu že jsem rozdmýchal:  
to zapírám. Král je zde přítomen:  
kdyby mu známo bylo, že se pravdě  
na odpor stavím, kterak moh' by kárat,  
tož s právem, faleš mou, tak jak jste vy  
mé pravdě ublížila. Ví-li však,  
že prost jsem nářku vašeho, pak ví,  
že křivdu od vás snáším. Na něm jest,  
aby mně pomoh'; i pomůže mně,  
odvede-li vás těmto myšlénkám:  
než ale jeho Výsost mluvit počne,  
chci prosit, byste, kněžno milostná,  
svá slova odmyslila, a tu řeč  
již nikdy nevedla.

**Královna Katharina.** Ó, mylorde,  
já jsem jen prostá žena, příliš slabá  
odolat vaší chytrosti. Vy však  
jste tichý, skromnořeký; odíváte  
svůj stav a úřad v lícnost pokory  
a poníženosti; leč srdce máte  
nadulé záštím, hrdostí a pýchou.  
Štěstím a přízní jeho Výsosti,  
přešel jste lehounce po nižších stupních:  
ted' na vrchu je mocnost vaším manem,  
a vaše slova jsou jak sluhové  
vám po vůli, kdykoli ke službám  
je volat ráčíte. Musím vám říci,  
vy milujete víc osobní poctu,  
než velebný svůj úřad duchovní;  
i pravím opět, že vás za soudce  
mít nechci, a zde v přítomnosti všech  
se odvolávám k papeži, aby  
od jeho Svatosti ta celá věc  
se rozsoudila.

*Pokloní se Králi a chce odejít.*

**Campejus.** Královna je tvrdá,  
vzdoruje právu, chce je vinit, výslech

potupně odmítá: v tom chybuje.

Ted' odchází.

**Král Jindřich.** Opět ji vyzvete.

**Vyvolavač.** Katharino, královno anglická, stůj k soudu.

**Griffith.** Královno, volají vás nazpět.

**Královna Katharina.** Co vám jest po tom? jděte, prosím vás:

až budou na vás volat, vraťte se. –

Bůh pomoz! nad míru mě sužují. –

Prosím vás, jděte: já nezůstanu;

aniž kdy více budu soudům jejich

v té věci přítomna.

*Královna s komonstvem odejde.*

**Král Jindřich.** Jdi, Katharino:

na světě bude-li kdo rozhlašovat,

že lepší ženu má, již v ničem pak

mu nevěřte, v tom vás oklamal.

Ty jediná (kdyby tvé vzácné dary,

tvá vlídnost lahodná, pokora světic,

chování ženské, vláda poslušná,

a všechny královské i nábožné

tvé vlastnosti tě mohly vyslovit)

jsi královna všech zemských královen. –

Jsouc rodu vznešeného chovala

se ke mně vždy podlé své pravdivé

urozenosti.

**Wolsey.** Pane laskavý,

v nejhlubší pokoře přednáším prosbu,

by vaše Výsost zjevit ráčila,

zde u přítomnosti všech slyšících,

(neb tam kde jsem byl oloupen a svázán,

chci býti vyproštěn, ať by se mně

i ve všem zadost nestalo) zdaž já

Výsosti vaší věc tu vštípil, neb

kdy jakous pochybnost do cesty vložil,

která vás navést mohla, otázku

tu skoumat? mluvil jsem, krom díků k bohu,

že vám dal tuto paní královskou,

k vám někdy jenom slůvko kratičké,

co by jí v důstojnosti její škodit,

neb zlehčit mohlo v cnosti osobní?

**Král Jindřich.** Mylorde, výmluvna vás činím; ano,

vší viny, na mou čest, vás zbavuji.

Netřeba bych vám naučení dal,

že máte velmi mnoho nepřátel,

jež nevědouce proč, jak venku psi,

jen jiným k vůli štěkají: z těch někdo  
popudil kněžnu. Vy jste omluven:  
či mám vás ještě ospravedlnit?  
vy jste si vždycky přál, by věc ta spala,  
a nechtěl, aby se tím hýbalo;  
ba často, často, závalu jste kladl  
na cestu hotovou. – Já, na mou čest,  
jen mluvím, jak můj milý kardinal,  
a od viny jej čistím. Ale teď,  
čím já byl pohnut: směle musím čas,  
i vaši pozornost si osvojit: –  
taký byl původ. Ano; – dejte pozor.  
Svědomy mého první outlost, náhnět,  
a osten pocítil jsem při slovech  
biskupa Bayonne'ského, posla z Francie,  
jenž k nám byl vypraven, by jednal tu  
o sňatek naší dcery Marie  
s vojvodou Orleanským. Mezi tím,  
než věc se rozhodla, požádal nás  
(mním totiž biskup) za lhůtu, by moh'  
na paměť vložit králi pánu, zdaž  
je dcera naše z lože manželského,  
hledíc k našemu sňatku se vdovou,  
bývalou chotí bratra našeho.  
Ta lhůta zbourila mi svědomí  
až do vnitř, ano, mocí tříštivou  
mne pronikla, a celou hruď mou  
zatřásla; cesta byla lomena,  
a děsné pochybnosti draly se  
a cpaly za tou výstrahou. S počátku  
jsem myslel, že mi nebe nepřeje,  
jež dalo rozkaz přírodě, by lůno  
mé choti, mnou-li syna počalo,  
životu jeho posloužilo tak,  
jako se v hrobě stává mrtvému;  
vždyť každý mužský plod buď zemřel tam  
kde zplozen byl, aneb za krátký čas,  
když světa vzduch jej ovanul. Tu pak  
mi připadlo, že božským souzením  
má říše, ačkoliv by zasloužila  
na světě nejlepšího dědice,  
nedojde se mnou této radosti.  
I počnu vážit nebezpečství,  
jež zemi mé, že syna nemám, hrozí;  
a to mne přežalostně bolelo.

Tak na divokém moři svědomí  
jsa zmítán, obrátil jsem vesla svá  
k tomuto útočišti, kde jsme teď  
se sešli; chtěl jsem totiž svědomí  
své napravit, – o němžto věděl jsem,  
že churaví, a dosud zdrávo není, –  
u všech velebných otců v celé zemi,  
a moudrých doktorů. U vás jsem počal  
jen v soukromí, mylordo Lincoln'ský:  
snad víte, jak jsem pod břemenem stenal,  
když jsem se prvně svěřil.

**Lincoln.** Pane vím.

**Král Jindřich.** Řeč moje byla dlouhá: zjevte sám,  
jak jste mne upokojil.

**Lincoln.** Výsosti,  
otázka ta mne nejprv zděsila, –  
vida v ní důležitost velké váhy,  
a hrozné následky, – tak že jsem vydal  
odvážnou radu svou radš v pochybnost,  
a schválil cestu vaší Výsosti,  
po nížto kráčíte.

**Král Jindřich.** Pak vás jsem žádal,  
mylordo Canterburský, vy jste svolil  
ke dnešní schůzi. – Z duchovních v té radě  
má prosba neminula nikoho;  
z vás každý chválil moje jednání,  
rukou i pečetí: nuž, tedy dál;  
není to žádná nechut' na světě  
k laskavé královně, co pobádá,  
jen trní bodlavé řečených příčin.  
Dokažte platnost sňatku našeho,  
a životem i trůnem ručím vám,  
že chcem vezdejší los náš celý čas  
budoucí raděj trávit s Katharinou,  
královnou naší, nežli s první krásou,  
jenž světu za vzor slouží.

**Campejus.** Dovolte  
Milosti, nepřítomnost královny  
nás nutí, odročiti schůzi tu  
na jiný den: zatím se musí přísně  
usilovat, by kněžna odřekla  
se odvolání svého k papeži.

**Král Jindřich** (*stranou*). Již vidím, že ti kardinalové  
jen se mnou zahrávají: liknavých  
těch průtahů, a Říma obmyslů

nenávidím. Ó ty můj učený  
a milovaný sluho Cranmere!  
Navrať se, prosím: vímť, že příští tvé  
přinese také moji útěchu. –  
Učiňte konec sedění; a pojd' me.  
*Odejdou po pořádku, jak přišli.*

Jednání třetí.

Výjev první.

*Palác Bridewellský. Pokoj v příbytku Královny.  
Královna a komorné při práci.*

**Královna Katharina.** Přines sem lautnu; duše má se rmoutí;  
odepěj smutek, můžeš-li. Nech práce.

*Píseň.*

Orfeu se stromové,  
ba i hory ledové  
klaněly, když k lautně pěl:  
kvítí rostlo zmlazené,  
jakby deštěm kropené,  
vůkol věčný máj se stvěl.  
Všecko hlavu klopilo,  
moře se utišilo,  
líbezně když počal hrát.  
Kouzlem hudby tesklivost,  
každá smrtící žalost  
do hrobu jde tiše spat.

*Vejde Šlechtic.*

**Královna Katharina.** Co jest?

**Šlechtic.** Dva slavní kardinalové, Milosti,  
čekají v sále.

**Královna Katharina.** Chtějí se mnou mluvit?

**Šlechtic.** Tak pravili, abych je ohlásil.

**Královna Katharina.** Poproste jejich Milostí, ať vejdou.

*Šlechtic odejde.*

Co chtějí u mne, ženy ubohé  
a bídné, která z lásky vypadla?  
Když pomním, netěší mne příští jejich.  
Měli by cnostní být, jich skutky dobré;  
vím však, že kukla mnicha nedělá.<sup>20</sup> <trn>

*Vejde Wolsey a Campejus.*

**Wolsey.** Mír s vámi, kněžno.

**Královna Katharina.** Vaše Milosti  
naleznou ve mně kousek hospodyně;  
chci býti celá, kdyby nejhůř bylo.  
Co žádáte, důstojní pánové?



**Wolsey.** Rač vaše Jasnost s námi odejít  
do soukromého pokoje, tam vám  
zjevíme úplně, proč přicházíme.

**Královna Katharina.** Jen mluvte zde. Co jsem kdy činila,  
na moje svědomí, nehledá koutů:  
kéž by tak každá žena svobodně  
od srdce mluvit mohla jako já!  
Nic nedbám, pánové, (tak před mnohými  
jsem šťastna) každý jazyk skutky mé  
když skoumá, každé oko na ně hledí,  
když nízké záští proti nim se staví;  
můj život byl vždy čistý. Chcete-li  
vyzvídat při mně zachovalost ženy,  
jen směle: Pravda miluje upřímnost.

**Wolsey.** *<emph>Tanta est erga te integritas mentis, regina serenissima</emph>*, –

**Královna Katharina.** Nic latinského, pane rozmilý:

já nebyla tak líná, co jsem zde,  
bych řeči neznala, kde živa jsem:  
v jazyku cizím je má věc cizejší,  
a podezřelá; mluvte anglicky,  
Někteří zde vám budou děkovat,  
jen k vůli jejich paní ubohé,  
když pravdu vyřknete: ó, věřte mi,  
že velkou křivdu snášela. Mylorde,  
největší z úmyslných hříchů mých  
dal by se po anglicku odpustit.

**Wolsey.** Žel jest mi, kněžno, že má poctivost  
(a služba má i jeho Milosti  
i vám) je původem tak velkého  
podezření, kde jenom věrnost vládla.  
My nepřišli sem k vůli žalobě,  
pokálet čest vám, požehnanou ústy  
všech dobrých, neb vás zradit zármutku;  
váš je až příliš velký, drahá kněžno;  
jen zvědět chceme vaše mínění  
ve vážné mezi králem rozepří  
a vámi, bychom dobré zdání své  
upřímně, svobodně pak zjevili,  
a útěchou vám přispěli.

**Campejus.** Milosti,  
lord York, – pro ušlechtilou mysl svou,  
v horlivé poddanosti, kterou vám  
vždy věnoval, chce, jako dobrý muž,  
zapomenout, jak jste jej před tím nařkla,  
i jeho věrnost, (šlo to daleko) –

a podává, na důkaz míru, se mnou,  
vám službu svou a radu.

**Královna Katharina** (*stranou*). By mne zradil. –

Za dobrou vůli, páni, děkuju,  
vy mluvíte jak muži poctiví;  
(dej bůh, abyste byli!) než jak mám  
v tak vážné věci z nenadání dát  
vám odpověď, kde běží o mou čest,  
(ba snad až o život,) s mým slabým vtípem,  
mužům tak přísným a tak učeným,  
to věru nevím. Sedíc u práce  
s paními, bůh ví, nečekala jsem  
takových pánů, v této příčině.  
Jí k vůli, kdo jsem byla, – cítím již,  
že jest má sláva na vetech – prosím  
vás, drazí, za čas v tom a za radu.  
Jsemť žena bez přátel a bez naděje.

**Wolsey**. Ta bázeň křivdí lásce králově:  
i vaše naděje i přátelé  
jsou bez počtu.

**Královna Katharina**. Zde v Anglii málo as  
mně prospějí. Myslíte, pánové,  
že by kdo z Anglů směl mi radu dát?  
neb králi na vzdor slout mým přítelem,  
(kdyby chtěl z zoufalství být poctivý,  
a že by zůstal živ co poddaný?  
Ne, moji přátelé, jež váhu drží  
mým strastem, k nimžto chovám důvěru,  
zde nežijou: ti, s celou útěchou,  
jsou odsud daleko, ve vlasti mé.

**Campejus**. Rač vaše Milost zármutku se vzdát,  
a přijmout radu mou.

**Královna Katharina**. Jak, pane můj?

**Campejus**. Věc celou dejte králi v ochranu;  
on laskav jest a milostiv: a vám,  
i vaší cti to lépe poslouží;  
zastihne-li vás výrok zákona,  
bude vám odejítí s potupou.

**Wolsey**. On mluví pravdivě.

**Královna Katharina**. Vy mluvíte,  
co byste oba chtěli, – zkázu mou.  
To vaše rada křesťanská? Fuj na vás!  
Nebe nad námi vládne: tamť je soudce,  
kterého žádný král neporuší.

**Campejus**. Prchlivost vaše zmýlila se v nás.

**Královna Katharina.** Tím větší hanba vám! já měla vás

za muže nábožné: z té duše dím,  
za dvě ctihodné kardinalní cnosti;  
však s hrůzou vidím kardinalní hříchy,  
a prázná srdce. Hanba, pánové,  
konejte pokání. To vaše těcha?  
tu posilu dáváte bídné ženě?  
zhubené u vás smíchem, rouháním?  
Nepřála bych vám půl té bídy své,  
jsouc útrpnější; jenom řekněte,  
že jsem vás vystříhala: pro boha,  
varujte se, varujte, aby břímě  
mých strastí náhle na vás nepadlo.

**Wolsey.** V tom, královno, patrně blouzníte;  
podané dobré obracíte v záští.

**Královna Katharina.** A vy mne za to v nic. Ó běda vám,  
a všem falešným rádcům! Chcete snad,  
(máte-li svědomí a útrpnost,  
a nejste-li jen oděv duchovní)  
abych své slabé právo složila  
do rukou tomu, jenž mne nenávidí?  
Ach! on mne z lože svého vyhostil;  
a dávno ze své lásky: já jsem stará,  
mé celé obcování s ním jest teď  
jen moje poslušnost. Co horšího  
mohlo by ještě přijít? Vaše snahy  
jsou zas jen kletbou.

**Campejus.** Horší je váš strach.

**Královna Katharina.** Žila jsem – (nechte za sebe mne mluvit,  
když cnost je bez přátel) – tak dlouho věrně?  
co žena (nehonosně říci smím)  
beze vší skvrny zlého nařknutí?  
jednala jsem vždy s králem srdečně?  
byl po bohu nanejvýš milován?  
byla jsem poslušna? ba v lásce své  
až pověřčiva? zapomněla jsem,  
aby byl spokojen, i na modlení?  
A mně se takto odplácí? zle jest.  
Přiveďte mi sem ženu choti věrnou,  
jež neví o slasti krom vůle jeho,  
té ženě, když pak nejvíc vykoná,  
okážu čest svou, – velkou trpělivost.<sup>21</sup> <trn>

**Wolsey.** Vy utikáte, kněžno, dobrému,  
k němužto směřujeme.

**Královna Katharina.** Mylorde,  
tak těžce nemohu se provinit,  
bych dobrovolně vzácný titul svlekla,  
s kterýmž mě pán váš oddal: jenom smrt'  
mne s důstojenstvím rozvede.

**Wolsey.** Jen slyšte.

**Královna Katharina.** Proč vešla jsem na půdu anglickou,  
poznala oulisnost, jaká tu roste!  
Vy máte tváře angelské, však nebe  
zná srdce vaše. Co se státi má  
teď se mnou, zbědovanou osobou?  
Já ze všech žen jsem nejnešťastnější. –  
(*K svým dámám*) Ach! ubohé, kde je teď vaše štěstí?  
Stroskotané o nelitostnou říši,  
kde není přátel, naděje, kde nikdo  
z mých pro mne nepláče, ba ani hrobu  
snad nebude mi přáno. – Jako lilje,  
jenž byla v sadě královnou, a kvetla,  
nakloním hlavu svou, a zahynu.

**Wolsey.** Kdybyste jenom uznat ráčila  
poctivý cíl náš, to by dalo vám  
víc útěchy. Proč, z jakých příčin, kněžno,  
měli bychom vám křivdit? Stav náš, ach!  
a celý úřad tomu zbraňuje:  
nám slušno hojit žal, ne rozsívat.  
Probůh! považte, kterak jednáte;  
jak sobě škodíte, a krále si  
tou cestou zcela odcizujete.  
Knížecí srdce líbá poslušnost,  
tak jest mu milá; proti vzdorné hlavě  
se ale zdvihá, pne jak divá bouře.  
Já vlídnou, vzácnou mysl vaši znám,  
i duši klidnou jako tišina:  
ó mějte nás dle stavu našeho  
za smírce jen, za přátele, a sluhy.

**Campejus.** Tak jest to, kněžno. Cnostem vašim škodí  
ta bázeň slabých žen: duch šlechtný,  
jakový vám jest dán, ten zahodí  
od sebe takovou nedůvěru,  
jak minci falešnou. Král má vás rád;  
pečujte, byste o to nepřišla:  
chcete-li laskavě svou věc nám svěřit,  
budem vám sloužit se vší ochotou.

**Královna Katharina.** Jednejte jak chcete: a odpusťte,  
jestli-že dvorně jsem se nechovala.

Vy víte, že jsem žena, neschopna  
dát slušnou odpověď takovým pánům.  
Projevte králi pánu službu mou:  
mé srdce jeho jest, i s modlitbou,  
co živa budu. Pojd'te, otcové;  
příspějte radou svou: teď prosí vás,  
která se po příchodu nenadála,  
že by tak draze sláva její stála.

*Odejdou.*

Výjev druhý.

*Předpokoj u Krále.*

*Vejde Vojvoda Norfolk, Vojvoda Suffolk, Hrabě Surrey, a Nejvyšší komorník.*

**Norfolk.** Teď když se sjednotíte v žalobách,  
a pevně vytrváte, kardinal  
nebude moci obstát: zmaříte-li  
příhodnou dobu, tedy ručím vám,  
že ještě jiné strasti na vás přijdou,  
než které snášíte.

**Surrey.** S radostí vítám  
nejmenší příležitost, která mně  
vojvodu, tchána mého, připomíná,  
abych se pomstil.<sup>22</sup> <trn>

**Suffolk.** Z pérův kdo nebyl  
od něho potupen, neb alespoň  
neslušně zanedbán? kdy vážil sobě  
na někom rázu urozenosti,  
krom sebe?

**Komorník.** Pánové, vy mluvíte  
dle svého přání. Vímt' co zasloužil  
od vás i ode mne; však bojím se,  
(ač pohodlná doba cestu klestí)  
zdaliž co proti němu dovedem.  
Nezamknete-li cestu ke králi,  
nepodstupujte raděj ničeho,  
neb jeho jazyk mocí čarovnou  
na krále působí.

**Norfolk.** Ó! bez strachu;  
to kouzlo minulo: král přišel mu  
teď na stopu, med jeho jazyka  
je na vždy zmařen. On pad' v nemilost  
tak hluboko, že není vykoupení.

**Surrey.** S radostí chtěl bych každou hodinu  
takové noviny poslouchat.

**Norfolk.** Věřte,  
mám pravdu. Při rozvodu vypukla  
ta celá obojetná jeho lest;  
ted' jest mu, jak bych nepříteli svému  
jen přátel moh'.

**Surrey.** Jak přišly na jevo  
ty jeho pletichy?

**Suffolk.** Podivně.

**Surrey.** Jak? jak?

**Suffolk.** List kardinalův k papeži, ten zbloudil,  
a přišel králi před oči; tam stálo,  
že prosí kardinal, by jeho Svatost  
rozsudek o rozvodu stavila;  
kdyby měl před se jíti, „Znamenám,“  
tak píše, „že je král můj láskou jat,  
to k jisté Anně Bullenově, slečně  
z komonstva králové.“

**Surrey.** To král že má?

**Suffolk.** Zajisté.

**Surrey.** A bude to působit?

**Komorník.** Král z toho vidí, kterak obchází,  
a jemu vlastní cestu oplítá.  
Tu ale celá chytrost jeho selže,  
než přijde s lékem, umře pacient:  
král již s tou krásnou slečnou oddán jest.

**Surrey.** Kéž by tak bylo!

**Suffolk.** V tomto přání svém  
hledejte štěstí; pravím, stalo se.

**Surrey.** Má celá radost stopuj sňatek ten!

**Suffolk.** A já řku amen!

**Norfolk.** A tak celý svět!

**Suffolk.** K jejímu korunování dán rozkaz:  
leč to je z brusu nové, a má zůstat  
některým uším tajné. – Pánové,  
ona je spanilá, a dokonalá  
tělem i duší: já jsem přesvědčen,  
že od ní přijde zemi požehnání,  
jenž bude památné.<sup>23</sup> <trn>

**Surrey.** A zažije  
náš král to psaní kardinalovo?  
Bůh nedej!

**Norfolk.** Amen, pravím!

**Suffolk.** Ne, to ne:  
jsou jiné vosy, které pod nosem  
mu bzučí, a tu ránu urychlí.

Pan kardinal Campejus vykrad' se  
do Říma odsud bez rozloučení;  
rozepře královy se ani netknul,  
a hurtem pospíchal, co náhončí  
našeho kardinala, aby přispěl  
všem jeho pletichám. I pravím vám,  
že král, když o tom zvěděl, zkríkl, ha!

**Komorník.** Aby jej bůh roznítíl, aby moh'  
tím hlasitěji křičet, ha!

**Norfolk.** Mylorde,  
kdy pak se asi Cranmer navrátí?

**Suffolk.** On již se navrátíl, a stojí na svém,  
spokojiv krále s strany rozvodu  
se všemi slovutnými fakultami  
z celého téměř křesťanstva. Mním, zkrátka,  
že nový sňatek bude vyhlášen,  
i korunovace. A Katharina  
přestane slouti královnou, jsouc jen  
ovdovělá po princí Arthuru.

**Norfolk.** Týž Cranmer je muž ctihodný, a měl  
s tou věcí krále svého velkou práci.

**Suffolk.** Skutečně; za to uvidíme jej  
co arcibiskupa.

**Norfolk.** Tak slyším.

**Suffolk.** Ano.  
Aj kardinal –

*Vejde Wolsey a Cromwell.*

**Norfolk.** Jen hled'te, jak je mrzut.

**Wolsey.** Ten balík, Cromwelle,  
odevzdal jste jej králi?

**Cromwell.** Do ruky,  
do jeho vlastní, v jeho ložnici.

**Wolsey.** Všimnul si obsahu?

**Cromwell.** On nemeškal,  
hned rozpečetil, a co bylo první,  
na to se díval přísně; jeho tvář  
jevila pozornost: pak přikázal,  
abyste tu dnes ráno na něj čekal.

**Wolsey.** Je hotov brzy vyjít.

**Cromwell.** Soudil bych.

**Wolsey.** Odstupte na chvílku. –

*Cromwell odejde.*

Jen vojvodkyni Alenconskou, sestru  
to krále francouzského vezme si. –  
Annu Bullenovu? ne; Annu nechci:

tu nestačí jen hladká tvář. – Bullen!  
nic z Bullenových. – Z Říma rád bych měl  
už zprávu. – Markrabina Pembrocká!

**Norfolk.** Je nespokojen.

**Suffolk.** Snad se dověděl,  
že král si na něj zlostně nabrousil.

**Surrey.** Jen ostře, Pane, pro tvou spravednost!

**Wolsey.** Králové slečna, dcerka rytířská,  
paní své paní! královnou královny!  
Ta svíce hoří mdle: musím ji utřít;  
tak, zhasne. – Ať si vím, že cnostná jest,  
a zasloužilá, vím též, jaká je  
nevrlá Luteránka; nesvědčilo  
by věci naší, aby líhala  
na srdci krále nepodajného.  
Krom toho povstal nový kacíř zas,  
ba arcikacíř, Cranmer; člověk to,  
jenž u krále se do milosti vkrad',  
jsa jeho prorokem.

**Norfolk.** Něco v něm hryze.

**Suffolk.** Ó přál bych, aby mu to hlavní žílu,  
nerv srdce jeho užralo.

*Král vcházíje čte cedulku; s ním Lovell.*

**Suffolk.** Král, král.

**Král Jindřich.** Jaké to haldy statku nanesl  
ke svému jmění! a pak jaký náklad  
uplývá každou hodinu! Jak moh',  
na jméno zisku, tolik nahrabat? –  
Mylordi, viděli jste kardinála?

**Norfolk.** Stojíce tu, Milosti, hleděli  
jsme na něj. V jeho mozku musí být  
podivná bouře: on si ústa hryze,  
a trhá sebou; v tom se zastaví,  
pohlíží k zemi, klade k spánku prst;  
pak vyskočí, a dá se do běhu;  
zas stojí, a tluče se do prsou;  
hned na to zdvihá oči k měsíci.  
My jsme se dívali, jak podivné  
posunky vyváděl.

**Král Jindřich.** To může být:  
odboj je v duchu jeho. Ráno dnes  
poslal mi státní spisy ke četní,  
jak jsem byl žádal; víte co tam bylo  
jen nevědomky, arci, vloženo?  
Skutečně důležitý inventář, –



všech nádob od stříbra, i pokladu  
bohatých látek, skvostných náradí,  
takový náklad, že to přesahá  
majetnost poddaného.

**Norfolk.** Bůh v tom vládne:  
ten list položil k spisům dobrý duch,  
by oko vaše zblážil.

**Král Jindřich.** Kdybych myslil,  
že rozjímá o něčem nad zemí,  
a hledí k věci duchovní, moh' by  
potrvat v hloubání: však bojím se,  
že jeho myšlénky jsou pod měsícem,  
a nehodné tak přísné rozvahy.

*Posadí se, a šeptá Lovellovi, který pak k Wolsey'ovi přistoupí.*

**Wolsey.** Nebesa odpusťte! Bůh na věky  
Výsosti vaší žehnej.

**Král Jindřich.** Mylorde,  
vy jste nebeským zbožím naplněn,  
a inventář všech drahých milostí,  
jejž v duchu nosíte, ten jste si byl  
teď právě přečet': vy nemáte času,  
abyste odňal prázni duchovní  
jen na píď, k vůli světským oučtům svým.  
V tom, řek' bych, že jste špatný hospodář,  
a těším se, že vás mám za spolčence.

**Wolsey.** Milosti, jiný čas mám k svatým službám,  
a jiný, bych o to pečoval  
co stát mi ukládá; též příroda  
chce k zachování mít svou chvíli, čemuž  
se bezděky, co její křehký syn,  
se všemi smrtelnými spolubratry  
oddati musím.

**Král Jindřich.** Dobře řečeno.

**Wolsey.** Rač vaše Výsost, chci to zasloužit,  
s mým dobrým řečením vždy dobré skutky  
mé sloučit!

**Král Jindřich.** Zase dobře řečeno;  
a dobrá řeč je jaksi dobrý skutek:  
ačkoli slova nejsou ještě skutkem.  
Můj otec měl vás rád; tak říkával,  
a korunoval skutkem slovo své:  
já, co jsem na trůn vsed', choval jsem vás  
u srdce svého; potřeboval nejen,  
kde moh' jste velkých zisků nabýti,

brž svého jmění jsem si uskrovnil,  
abych vás obdařil.

**Wolsey.** Co to má být?

**Surrey** (*stranou*). Bůh požehnej tomuto jednání!

**Král Jindřich.** Neučinil jsem prvním v státu vás?

Prosím pak, mluvte, je-li pravdivé,  
co jsem teď vyslovil, a jest-li že  
se přiznat můžete, doložte hned,  
jste-li nám povinen, či nic. Co díte?

**Wolsey.** Vyznám se, pane, milost královská,  
jíž jsem byl denně osypán, byla  
tak hojná, že se pilná snažnost má  
odsloužit nemohla; to sáhalo  
nad lidské úsilí: mé úsilí  
však nestačilo nikdy tužbám mým,  
i když jsem činil, seč jsem byl. Můj účel  
byl můj jen tím, že stále směřoval  
k lepšímu vaší svaté osoby,  
a k blahu státnímu. Za velkou milost,  
kterouž jsem nehodný já oplýval,  
nemohu vzdát než díky poddané,  
modlitby k nebesům, a věrnost mou,  
jež rostla vzdy, a růsti bude, dokud  
jí smrt, ta zima, nezničí.

**Král Jindřich.** Ó, pěkně:

odpověď vaše slaví poslušnost  
věrného poddaného. Tato čest  
je činu odměnou, a, naopak,  
potupa jeho trestem. Mně se zdá,  
jak z ruky mé vám dary padaly,  
ze srdce láska přšla, a čest  
z mé moci, víc než jinému; tak též  
by měla ruka, srdce, mozek váš,  
i každá síla ve svém konání,  
nehledíc na závazek věrnosti,  
ze zvláštní jaksi lásky, mně víc patřit,  
co příteli, než komu jinému.

**Wolsey.** Vyznám se, že jsem vždy víc pečoval  
o dobro vaší Výsosti, nežli  
sám o sebe: jenž jsem, a byl, a budu –<sup>24</sup> <trn>  
(kdyby vám věrnost zrušil celý svět,  
ji z duše vyvrh'; kdyby nebezpečí  
se hrnula, jak jen se myslit dá,  
ba v strašlivější podobě) má věrnost,  
co skála proti vlnobitné bouři,

vždy odolala by těm přivalům,  
a zůstala by neústupně při vás.

**Král Jindřich.** To bylo ušlechtilé řečeno.

Teď pozor, páni, na to věrné srdce,  
viděli jste je otevřené. – Čtěte:

*Podává mu papíry.*

a tohle pak; a potom snídejte  
dle chuti své.

*Král odcházeje zamračí se na Kardinala Wolsey'e: dvořané tisknou se za ním ven, usmívají se, a šeptají si mezi sebou.*

**Wolsey.** Co to má znamenat?

odkud ten kvapný hněv? jak jsem jej zbudil?

odešel zamračen, jakoby zkáza

mu z oka sršela: lev rozkacený

tak hledí na smělého lovce, byl-li

od něho poraněn, a pak jej zničí.

Ten list si musím přečíst; bojím se,

to bude výklad jeho zlosti. – Ano:

ten list mě zhubil! – Jest to seznam mého

přenesmírného jmění, sebraného

k mým cílům; vlastně, získat papežství,

a zaplatit mým v Římě přátelům.

Ó nedbalost! tak jenom blázen klesne.

Ký ďábel zmatený mně k tomu ved',

že jsem tu hlavní tajnost k spisům dal,

a králi poslal? Nedá se to zhojit?

ni lestně opět z mysli vyrazit?

On arci zle se hněvá: znám však cestu,

kteřá mne bohdá, navzdor osudu,

zas vychvátí. Co to jest? – „Papeži?“

List, živ jsem já, s mým celým jednáním,

jenž psán jest jeho Svatosti. Teď, s bohem!

Moc má dostoupla až na samý vrch,

a s čáry polední té slávy své

teď spěchám k západu: tam zajdu tak,

jak skvělojasný výpar večerní,

a nikdo mne víc neuzří.

*Vojvoda Norfolk a Suffolk, Hrabě Surrey a Nejvyšší komorník opět vejdou.*

**Norfolk.** Poslyšte, kardinale, co král chce;

on velí, byste velkou pečeť dal hned

nám do rukou, a pak se obmezil

na Asher-house biskupa z Winchesteru,<sup>25</sup> <trn>

až vám dá jeho Výsost vědět.

**Wolsey.** Zvolna:  
kde je váš rozkaz? slova nemají  
tak velké moci.

**Suffolk.** Kdo smí vzdorovat,  
nesou-li výrok vůle královské?

**Wolsey.** Než uzřím víc, krom vůle jen a slov,  
(mním vaši lichost) chci, ochotní páni,  
a musím odpírat. Teď cítím, jak  
zní hrubý kov, z něhož jste sliti, závist'.  
Tak čile stopujete neřest mou,  
jak by vás krmila! a kterak hladce  
a vesele si ve všem vedete,  
co by mně mohlo býti záhubou!  
Strvejte v závistí, vy zlostní muži;  
vždyť máte k tomu právo křesťanské,  
a odměna vás jistě nemine.  
Tu pečeť, již urputně žádáte,  
dal král, (můj, i váš pán) mně vlastní rukou;  
přikázal, bych ji držel, s úřadem  
a důstojenstvím, po čas života,  
a ku potvrzení své dobroty  
upevnil to otevřenými listy.  
Kdo mně ji odejme?

**Surrey.** Král, jenž ji dal.

**Wolsey.** On musí tedy sám to učinit.

**Surrey.** Ty's pyšný zrádný kněz.

**Wolsey.** Lžeš, pyšný pane:  
za krátký čas by Surrey raději  
si jazyk spálil, než tak promluvil.

**Surrey.** Tvá ctižádost, ty šarlatový hříše,  
okradla naši zarmoucenou vlast  
o šlechtného tchana Buckinghamu:  
vše hlavy všech tvých bratrů kardinalů  
(s tebou, i se vším co máš nejlepšího)  
nevážily by s jeden jeho vlas.  
Prokletá politika! Od vás byl jsem  
co náměstek do Irska poslán, vzdálen  
od pomoci, od krále, od všeho,  
co mohlo milost zjednat jeho vině,  
tebou mu přičítané; zatím však,  
z nábožné lítosti, dobrota vaše  
jej rozhřešila sekerou.

**Wolsey.** I to,  
i jiné vše, co týž hovorný pán  
mně přičítá, je lež, tak odpovídám.

Vojvoda byl dle práva odměněn:  
že já při jeho smrti prázen byl  
vší tajné zlosti, toho svědkem jest  
šlechtný soud, a jeho mrzká věc.  
Kdybch byl mnohomluvný, řek' bych vám,  
že máte málo cti jak upřímnosti,  
a že se smím v loyálné věrnosti  
k mocnáři, mému povždy králi pánu,  
vrovnatí lepším mužům, než je Surrey,  
i s druhy jeho bloudství.

**Surrey.** Živ jsem já,  
váš talár, knězi, chrání vás: sic bys  
ucítil meč můj v živé krvi tvé. –  
Vy můžete tu zpupnost jeho snést?  
z úst takového? Když tak ukrotnem,  
že ten kus šarlatu nás bude štvát,  
pak s bohem šlechtictví; a jeho Milost  
ať pokračuje dál, a lapá nás  
červeným kloboukem, jak skřivany.<sup>26</sup> <trn>

**Wolsey.** V tvém žaludku se sama nábožnost  
promění v otravu.

**Surrey.** Ta nábožnost,  
jenž umí všecko zemské bohatství  
vám, kardinale, k ruce vydírat;  
ta nábožnost stížených listů, které  
jste proti králi napsal papeži;  
ta vaše nábožnost, když tomu chcete,  
staniž se světu tedy patrna. –  
Mylorde Norfolku, – jsa pravý šlechtic,  
ctíte-li dobro obecné, a stav  
tupené šlechty, jejích potomků,  
(z nichž sotva budou zemané, když on  
živ zůstane) vyneste na jevo  
velikou sumu jeho hříchů, články  
z celého života nasbírané: –  
já, kardinale, víc vás poděsím,  
než zvonek posvátný, když v náručí  
jste měl a líbal smědou dívčici.

**Wolsey.** Jak bych tím mužem mohl pohrdat,  
kdybch křesťanskou láskou vázán nebyl.

**Norfolk.** Ty články přišly králi do rukou;  
jsou, abyh řekl, ošklivé.

**Wolsey.** Tím krásněj,  
a bez skvrny vzejde má nevinnost,  
až král mou věrnost pozná.

**Surrey.** Není spásy:  
některé články jsem si pamatoval,  
dík dobré paměti; a ty teď zjevím.  
Nuž, zarděte a kajte se, ať zvíím,  
že máte trochu cnosti.

**Wolsey.** Mluvte, pane;  
vzdor buď nejhorším vašim výčítkám:  
kdybych se zarděl, stane se to jen,  
že vidím šlechtice, an mravů nemá.

**Surrey.** Líp bez těch, nežli bez hlavy. Teď pozor.  
Prv že jste hleděl stát se legatem  
bez vědomí a vůle královny;  
na ujmu soudní moci biskupské.

**Norfolk.** Pak, že jste ve všech listech do Říma,  
neb k cizím dvorům, *<emph> Ego et Rex meus </emph>*  
pokaždé psával; čím jste krále pána  
za sluhu svého snížil.

**Suffolk.** Potom, že jste  
bez vědomí buď krále nebo rady,  
jsa poslán k císaři, se odvážil  
do Flander velkou pečeť odvesti.

**Surrey.** Item, obšírné plnomocenství  
poslal jste Jiřímu de Cassalis,  
nemaje dovolení od krále  
anebo od státu, by s Ferrarou  
a jeho Výsostí učinil smlouvu.

**Suffolk.** Že, z pouhé ctižádosti, dal jste svatý  
svůj klobouk rážet na královské minci.

**Surrey.** Pak, že jste poslal nesčíslné sumy  
(jak jste je získal, poví svědomí)  
do Říma, abyste tam cestu klestil  
budoucím důstojnostem; k záhubě  
celého království. Víc věděl bych;  
leč že to vaše jest, a ohavné,  
nechci si úst svých pokálet.

**Komorník.** Mylorde!  
kleslého příliš netrápit, je cnost.  
Zjevné jsou jeho viny zákonu:  
ten trestej, ne vy. Srdce moje pláče,  
vidouc ty droby jeho velikosti.

**Surrey.** Já odpouštím mu.

**Suffolk.** Lorde kardinale,  
král ještě dále ráčil přikázat, –  
poněvadž všechno, co jste posléz činil  
jakožto legat v tomto království,

připadá do oboru <emph>praemunire</emph>, -<sup>27</sup> <trn>  
aby byl takový spis na vás vydán,  
jímž byste propad' statky, pozemnosti,  
domy a movitosti, se vším všudy,  
a zbaven byl ochrany královské. –  
To úřad můj.

**Norfolk.** S tím jdeme od vás, byste rozjímal,  
jak život napravit. O vašem vzdoru,  
že jste nám nechtěl velkou pečeť vrátit,  
povíme králi, on se poděkuje.  
Teď s bohem! málo milý kardinale.

*Všichni odejdou krom Wolseye.*

**Wolsey.** Tak, s bohem vaší malé milosti.  
A dlouhé sbohem vší mé velikosti!  
To jest ten lidský stav: dnes vydává  
hebounké listí naděje, pak ráno  
se rozvíjí, celý jsa obsypán  
kvetoucí slávou: na to třetí den  
uhodí mráz, aj vražedlný mráz;  
a – bezpečně když myslí bláhovec,  
že mocnost jeho dozrává, – kořen  
mu spálí, a on klesne jako já.  
Podoben chlapcům lehkomyšlným,  
plovoucím na měchýřích, pustil jsem se  
mnohdy za letních dob na moře slávy,  
kde jsem již nestačil: nadutá pýcha  
má pukla pode mnou, a dala mne  
slabého, v službě ustaralého,  
krutému proudu v moc, a ten mne pohřbí.  
Vás, chloubu světská, pompo ješitná,  
nenávidím: mé srdce na novo  
se otvírá. Jak bídný ubožák  
je ten, kdo na knížecí lásce visí.  
Mezi tím přežádoucím úsměchem,  
lahodným zrakem panským, a pak zkázou,  
je více ozukosti a tesknoty,  
než bývá ve válce a u milých;  
kdo padne, padne jako Lucifer,  
bez naděje.

*Vejde Cromwell celý uděšen.*

Co jest ti, Cromwelle?

**Cromwell.** Řeč mi se tají, pane.

**Wolsey.** Polekán  
mým neštěstím? duch tvůj se může divit,

že klesá velký muž? Budeš-li plakat,  
pak skutečně jsem kles'.

**Cromwell.** Jak je, Milosti?

**Wolsey.** Mně dobře: nikdy, věru, nebyl jsem  
tak šťastný, můj rozmilý Cromwelle.

Ted' sebe znám; a cítím v sobě mír  
nade vše důstojnosti světské, tiché  
pokojné svědomí. Král uzdravil mne,  
pokorné díky jeho Milosti,  
a s těchto plecí, sloupů zbořených,  
sňal z útrpnosti náklad, pod nímžto  
by koráb tonul – příliš velká čest.  
Ó! břímě jest to, břímě, Cromwelle,  
přetěžké muži, který v nebe doufá.

**Cromwell.** Jsem rád, že vám to slouží k užítku.

**Wolsey.** Tak doufám: myslím ted', že budu s to,  
(dle síly, kterou cítím v duši své)  
bych snesl víc, a mnohem větší strasti,  
než čím mdloduchý škůdce hrozit smí.  
Co nového?

**Cromwell.** Nic víc, nic horšího,  
než že jste pad' u krále v nemilost.

**Wolsey.** Bůh rač mu požehnat!

**Cromwell.** A druhé jest,  
že byl na vaše místo jmenován  
nejvyšším kancléřem sir Tomáš More.

**Wolsey.** To bylo jaksi trochu rychle; nechť,  
on je muž učený. Kýž potrvá  
za dlouho v lásce jeho Výsosti,  
a jedná spravedlivě v duchu pravdy,  
a svého svědomí; by kosti jeho,  
až skončí život svůj a v Pánu zesne,  
hrob nalezly ve slzách sirotků!  
Co víc?

**Cromwell.** Že Cranmer s cesty vítán byl  
co arcibiskup Canterbury'ský.

**Wolsey.** To je skutečná novina!

**Cromwell.** Posléz,  
že lady Anna, s nížto dávno již  
král podtají byl oddán, zjevila se  
dnes veřejně, jakožto královna,  
na cestě do kaply; jde hlas, že ted' jen  
o její korunovaci se jedná.

**Wolsey.** To břemeno mě zmohlo. Cromwelle!  
já byl od krále přelstěn: tou ženou



jsem všechny cti své ztratil na věky.  
Mou slávu nikdy slunce nebude  
již ohlašovat, aniž opět zlatit  
ty vzácné zástupy, jež čekali,  
až jsem se usmál. Jdi a opusť mne;  
já jsem muž bídný, kleslý, nehoden  
tvým pánem slout. Obrat' se ke králi;  
(to slunce nechat' nikdy nezajde!)  
vít' ode mne, kdo, i jak věrný jsi:  
a on tě povýší. Jen dost malá  
vzpomínka na mne bude pohnůtkou  
(znám jeho šlechtnost) že nedá, aby  
nadějně služby tvé též na zmar přišly.  
Nezanedbávej ho, můj Cromwelle;  
hled' k úžitku, a opatři svou vlastní  
budoucí bezpečnost.

**Cromwell.** Ó mylorde!  
musím jít od vás? odřící se pána  
tak ctného, dobrého, a upřímného?  
Kdo nemá srdce z ocele, buď svědkem,  
jak smutně Cromwell s pánem svým se loučí. –  
Král měj mou službu; leč má modlitba  
buď vaše od věků až na věky.

**Wolsey.** Já nemyslí, že v celé bídě své  
uroním slzy; ty's mne přinutil,  
tvou poctivostí, hrát si na ženu.  
Osušme oči; poslyš, Cromwelle:  
až přijdu v nepaměť, jako že přijdu,  
a budu spát pod necitedlným  
studeným mramorem, kde nebude  
již zmínky o mně, – řekni, že jsem já  
tě učil, řekni, Wolsey, jenžto dřív  
po cestách slávy kráčel, hlubiny  
a mělčiny cti proskoumal, že nalez'  
ti cestu, ze svých trosek, k výsosti;  
bezpečnou, jistou, třeba sám pán zbloudil.  
Hled' na můj pád, a co mne stroskotalo.  
Jen, Cromwelle, hod' stranou ctižádost:  
tím hříchem klesli andělé; což může  
pak člověk, obraz boží, při něm získat?  
Sám sebe miluj naposled: a však  
přej lásku srdcím, jenž tě nenávidí:  
neřest' víc nenese než poctivost.  
Měj stále v pravé ruce tichý mír,  
by závistivá ústa umlkla:

čiň pravě, a neboj se nikoho.  
Cíl směrů tvých buď cíl tvé vlasti, boha,  
i pravdy: padneš-li přec, Cromwelle,  
pak padneš požehnaný mučedník.  
Služ králi; a – Prosím tě, ved' mě tam:  
a učiň popis všeho jmění mého,  
až na halěr; celé jest královo:  
můj šat, a nevinnost má před bohem,  
jest vše co mohu nazvat statkem svým.  
Ó Cromwelle! kdybych byl půl tak vroucně  
sloužíval bohu, jako královi,  
on by mne nikdy nebyl v stáří mém  
nahého vydal mým nepřátelům.

**Cromwell.** Jen strpení.

**Wolsey.** To mám. Dobře se měj  
naděje dvorská: mysl k nebi spěj.  
*Odejdou.*

#### Jednání čtvrté.

##### Výjev první.

*Ulice ve Westminsteru.*

*Dva šlechticové se potkají.*

**1. šlechtic.** Vítejte opět jednou.

**2. šlechtic.** Nápodobně.

**1. šlechtic.** Vy chcete z toho místa dívat se,  
až půjde Anna od korunování?

**2. šlechtic.** Toť vůle má. Když jsem vás posléz viděl,  
vracel se od výslechu Buckingham.

**1. šlechtic.** Ba ovšem; tenkrát byly smutné časy,  
teď samá radost.

**2. šlechtic.** Ano: měšťané  
zajisté dali znát, jak upřímně  
jsou králi oddáni, a, mluvme pravdu,  
oni jsou povždy hotovi, týž den  
ozdobit divadly, a průvody,  
a krásou oslavy.

**1. šlechtic.** Zvlášť tentokrát;  
a, věřte mně, s nejlepší úpravou.

**2. šlechtic.** Směl bych se otázat, jaký to list  
držíte v ruce?

**1. šlechtic.** To je sepsání  
všech osob, které mají úřad dnes  
dle korunovacího pořádku.  
Vojvoda Suffolk první, jakožto  
nejvyšší hofmistr: hned za ním je

vojvoda Norfolk, hrabě-maršálek.

To ostatní si přečtete.

**2. šlechtic.** Mé díky:

kdyby mně obyčej ten nebyl znám,  
užil bych vděčně listu vašeho.

Však, prosím, co se stalo s Katharinou,  
knížecí vdovou? jak se má ta věc?

**1. šlechtic.** O tom vám mohu také zprávu dát.

Náš arcibiskup Canterburyjský,  
ve spojení s jinými učenci,  
a důstojnými otci stavu svého,  
odbýval posléz soud v Dunstabli, šest mil  
od Amphill'a, kde kněžna byt svůj má;  
ač byla často zvána, nepřišla:  
abych vám krátce řekl, pro nestání,  
a nepokojnou mysl královu,  
byl rozvod jednosvorným snešením  
všech těchto moudrých pánů uzavřen,  
a sňatek za neplatný prohlášen:  
na to se dostala do Kimboltona,  
kde teď je nemocná.

**2. šlechtic.** Ubohá paní! –

*Troubení hoboje.*

Již troubí: stůjte, královna se blíží.

*Pořádek při korunovaci.*

*Zvučné troubení.*

*1. Dva sudí.*

*2. Nejvyšší kancléř, před nímž nesou tašku a berlu.*

*3. Choristé zpívají.*

*Hudba zní.*

*4. Lord mayor londýnský, nesa berlu. Pak Erbovný král ve svém erbovném ornátě, na hlavě pozlacenou korunu měděnou.*

*5. Markrabě Dorset, se zlatým žezlem: na hlavě zlatou korunku. S ním Hrabě Surrey, maje v ruce stříbrnou hůl s holubicí, na hlavě hraběcí korunu. Oba na krku řetěz esový.<sup>28</sup> <trn>*

*6. Vojvoda Suffolk, v státním oděvu, na hlavě knížecí korunu, v ruce dlouhou bílou hůl, co nejvyšší hofmistr. S ním, Vojvoda Norfolk, s berlou maršalskou, a s korunou na hlavě. Na krku řetězy esové.*

*7. Baldachyn nesen od čtyř baronů pěti přístavů;<sup>29</sup> <trn> pod ním, Královna v státním oděvu; vlasy perlami bohatě ozdobené, na nich korunu. Po obou stranách biskupové londýnský a winchesterský.*

*8. Stará Vojvodkyně Norfolská, se zlatou korunou, kvítím proplítanou, nesouc Královně vlek.*

*9. Jiné dámy a hraběnky, na hlavách prosté vínky zlaté bez kvítí.*

**2. šlechtic.** Královský průvod, věru. – Tyto znám; –  
kdo ale nese žezlo?

1. **šlechtic.** Markéz Dorset:  
a onde hrabě Surrey nese hůl.
2. **šlechtic.** Statečný pán. Tam onen měl by být  
vojvoda Suffolk.
1. **šlechtic.** Zemský hofmistr.
2. **šlechtic.** A zde lord Norfolk.
1. **šlechtic.** Ano.
2. **šlechtic** (*spatřiv Královnu*). Bůh ti žehnej!  
Já líbeznější tváře neviděl. –  
Na duši přísahám, ona jest anděl:  
náš král má celou Indii v náručí,  
ba větší poklad, když ji k srdci vine:  
svědomí jeho hanět nemohu.
1. **šlechtic.** Ti, jenžto nesou nad ní baldachyn,  
jsou čtyři páni pěti přístavů.
2. **šlechtic.** Ó blaženi jsou oni; a tak všichni,  
kteří se blížít smějí. Mně se zdá,  
ta stará dáma, ježto nese vlek,  
je jasná vojvodkyně Norfolská.
1. **šlechtic.** Tak jest; a ostatní jsou hraběnky.
2. **šlechtic.** To praví jejich vínky. Jsou to hvězdy;  
a časem spadne některá.
1. **šlechtic.** Již dost.  
*Průvod odejde při hlučném troubení.*  
*Vejde Třetí šlechtic.*  
Pozdrav vás bůh! kde vy jste v ohni stál?
3. **šlechtic.** V největší tísní v opatství; kam by se  
již ani prst byl nevešel: bez mála  
byl bych se zalknul jejich radostí.
2. **šlechtic.** Viděl jste ceremonii?
3. **šlechtic.** Ovšem.
1. **šlechtic.** Jaké to bylo?
3. **šlechtic.** Stálo to za podívanou.
2. **šlechtic.** Nejdražší, vypravujte o tom.
3. **šlechtic.** Jak síla stačí. Když nádherný proud  
pánů, a paní, přines královnu  
na připravené místo na choru,  
ustoupil opodál; a její Milost,  
by si as půl hodinky oddechla,  
sedla na skvostnou sesli, a tak přímo  
svou plnou krásu k lidu obrátila.  
Ó věřte, že je nejspanilejší,  
co jich ve světě s mužem léhalo:  
když lid ji celou spatřil, povstal hukot  
tak silný, a tak mnohohzvuký, jako

když lanoví se v divé bouři zmitá:  
klobouky, pláště, ano kazajky,  
lítaly zhůru; kdyby hlavy byly  
povolily, dnes bylo po nich veta.  
Té radosti jsem nikdy neviděl.  
Těhotné ženy, snad půl téhodne  
před slehnutím, bořily tíseň lidu,  
jak berani za času starých válek,  
a porážely všecko před sebou.  
Na světě nikdo říci nemohl,  
„Tam jest má žena;“ všecko jeden jen  
podivný kotouč.

- 2. šlechtic.** Nu, co bylo dál?
- 3. šlechtic.** Konečně vstala, krokem pokorným  
šla k oltáři, tam klekla, pozdvihla  
jak světice ty krásné oči k nebi,  
a nábožně se modlila. Pak vstala,  
a sklonila se k lidu: přijavši  
od arcibiskupa Canterburského  
vše, co královně sluší; svatý olej,  
korunu Edwarda vyznavače,  
hůl, ptáka míru<sup>30</sup> <trn>, všechny znaky ty,  
jež na ni slavně vložil: na to počal,  
při nejpěknější hudbě v království,  
sbor zpívat <emph>Te Deum</emph>. Pak zdvihla se,  
a kráčela v předešlé slávě zpět  
k Yorckému palácu, kde hodují.
- 1. šlechtic.** O Yorckém palácu nesmíte mluvit;  
to jméno s kardinalem zhynulo:  
teď patří králi a zní – Whitehall.
- 3. šlechtic.** Vím to;  
však změna je tak nedávná, že mám  
vždy staré jméno v čerstvé paměti.
- 2. šlechtic.** Kteří to důstojní dva biskupové  
šli s každé strany vedlé královny?
- 3. šlechtic.** Stokesly a Gardiner; z Winchesteru jeden,  
nedávno ještě králův tajný písař;  
z Londýna druhý.
- 2. šlechtic.** O Winchester'ském  
se praví, že se s arcibiskupem,  
nábožným Cranmerem nemají rádi.
- 3. šlechtic.** O tom ví celá zem: leč rozdvojení  
to není velké; stane-li se však,  
má Cranmer přítele, jenž vytrvá.
- 2. šlechtic.** Kdo by to byl, prosím vás?

**3. šlechtic.**

Tomáš Cromwell;

muž, jenž je ve vážnosti u krále,  
a pravý, vzácný přítel. Od krále  
byl vyvolen za strážce klénotů,  
a v tajné radě má již místo své.

**2. šlechtic.** Víc ještě dosáhne.

**3. šlechtic.** Ba, nepochybně.

A teď mě vyprovod'te ke dvoru,  
kde vás co milé hosti přivítám:  
můj hlas tam něco platí. Po cestě  
vám ještě více povím.

**Oba.** Jsme vám k službám.

*Odejdu.*

Výjev druhý.

*Kimbolton.*

*Vejdou Vdova Katharina, nemocná; Griffith a Paciencia ji vedou.*

**Griffith.** Jak jest vám, Milosti?

**Katharina.** Ó, Griffithe!

nemocna k smrti: nohy klesají,  
jak obtížené větve, žádostí  
zbavit se břemena. Podej mi sesli: –  
tak, – zdá se teď, že cítím úlevu.  
Nepravil's, Griffithe, když jsi mne vedl,  
kardinal Wolsey, velký slávy syn,  
že umřel?

**Griffith.** Řek' jsem, Milosti; vy jen  
pro velkou bolest jste to přeslechla.

**Katharina.** Pověz mi pak, můj Griffithe, jak zemřel:  
jest-li že zbožně, předešel mě snad  
svým příkladem.

**Griffith.** Jde hlas, že nábožně:  
když v Yorku od statného hraběte  
Northumberlanda zatčen byl, a pak  
pro těžké viny na soud pohnán, padl  
do náhlé nemoci, a tak se zhoršil,  
že ledva na mezku se udržel.

**Katharina.** Ach, ubohý!

**Griffith.** Po krátkých cestách přišel  
konečně až do Leicestera; kdežto jej  
velebný opat s celým konventem  
v klášterním bytu s úctou přivítal:  
jemuž v ta slova pravil, – Ó můj otče,  
muž starý, stroskotaný v státní bouři,  
chce u vás složit kosti umdlené;

slitujte se, a dejte mu kus země!“  
Když uleh', zmáhala se jeho nemoc  
vždy víc a víc; a třetí večer pak,  
okolo osmé, jak byl konec svůj  
sám předpověděl, plný kajícnosti,  
a v rozjímání, zármutku a slzách,  
dal světu celou slávu nazpět, nebi  
svou částku blaženou, a zesnul v Pánu.

**Katharina.** Mír jemu: vina jeho buď mu lehká!

Jen to bych ráda řekla, Griffithe,  
však se vší laskavostí. – On byl muž  
neobmezené hrdosti, a stavěl  
se princům za roveň; národy svými  
ujařmil celou říší: svatokupčil  
jakoby ze hry; jeho mínění  
bylo mu zákonem: u dvora lhával,  
jsa dvojetný v slovech i smýšlení.  
Útrpnost jevil jen kde zkázu strojil:  
slib jeho býval mocný, jak on sám;  
leč skutek, jako on teď, nebyl nic.  
Tělesnost byla hříšná, a tím dal  
zlý příklad duchovenstvu.

**Griffith.** Vzácná paní,

neřesti lidské žijou v oceli;  
cnost jejich zapisujem na vodě.  
Smím, Výsosti, teď něco k jeho chvále  
snad doložit?

**Katharina.** Mluv, milý Griffithe;  
sice bych byla zlá.

**Griffith.** Ten kardinal  
byl z rodu sprostého, však jistotně  
hned od kolébky k velké slávě stvořen.  
Vědomost byla dobrá, dospělá;  
jsa velmoudrý, výmluvně přemlouval:  
k nenávisným byl hrdý, odporný;  
však k útulnému líbezný jak léto:  
ač nenasytně bažil po jmění,  
(bylo to hříšné) také v rozdávání  
choval se královsky. To dosvědčí  
spolčata učenosti, která zřídil  
Ipswich a Oxford! první kleslo s ním,  
že dobrodějnost přežít nechtělo;  
druhé, ačkoli nehotové, je přec slavné,  
uměním výborné, vzdy rostoucí,  
že křesťanstvo je věčně chválit bude.

Pán jeho osypal jej blaženstvím;  
teď teprv, před tím nikdy, poznal se,  
vida jak blahoslavená je skromnost:  
by věku svému získal větší čest,  
než může svět dát, umřel v bázni boží.

**Katharina.** Až umru, nechci jiného herolda,<sup>31</sup> <trn>

jiného živých skutků řečníka,  
by čest mou chránil od porušení,  
leč chronistu jak Griffith poctivého.  
Koho jsem živého nenáviděla,  
tvá zbožná pravdivost a mírnost činí,  
že nyní jeho popel musím ctít.  
Ať odpočívá v pokoji! – Paciencie,  
posečkej u mne; a posad' mě níž:  
já tě již dlouho soužit nebudu. –  
Můj milý Griffithe, jdi, dej mi zahrát  
od hudebníků truchlivou tu notu,  
jížto jsem moje hrana říkala,  
já budu o nebeské harmonii  
zde rozjímat, která tam na mne čeká.

*Truchlivá a slavná hudba.*

**Griffith.** Už spí. Sedněme zticha, aby jen  
se nezbudila: – zvolna Paciencie.

*Vidění. Šestero postav kráčí vážně jedna za druhou, v bílém rouchu, na hlavách věnce laurové, a zlaté masky na tvářích; v rukou větve laurové neb palmové. Všechny se nejprv před Katharinou pokloní, pak tancují; při jistých obracech drží první dvě nad její hlavou ouzký vínek, a čtyři ostatní se uctivě klanějí: potom první dvě podají vínek, který držely, dvěma nejbližším, ježto týmž způsobem při jistých obracech vínek ten nad její hlavou drží. Tyto podají pak tentýž vínek posledním dvěma postavám, které opět ten způsob opakují: ona (jaksi v nadšení) dává ve snách znamení radosti, a vzpíná ruce k nebesům. Postavy v tanci zmizí, a vínek odnesou. Hudba hraje dál.*

**Katharina.** Duchové míru, kde jste? Zmizeli jste,  
a necháte mne v bídě samotnou?

**Griffith.** Milosti, my jsme zde.

**Katharina.** Vás nevolám.  
Nebyl tu nikdo, když jsem spala?

**Griffith.** Nikdo.

**Katharina.** Neviděli jste zástup blažených,  
jenžto mne k hodům zval, a z tváří jasných  
jak slunce tisíc blesků na mne sypal?  
Přislibující věčnou blaženost  
podávaly mně věnce, Griffithe,  
jichž hodna nejsem: ale jistě budu.

**Griffith.** Těším se kněžno, že tak milé sny  
vám mysl baví.



**Katharina.** Ať ta hudba mlčí,  
je drsná a mně obtížná.

*Hudba přestane.*

**Paciencia.** Vidíte,  
kterak se kněžna náhle změnila?  
Jak tvář je protáhlá? Jak bledá jest,  
zemná i studená? Ty oči její!

**Griffith.** Umírá. Modlete se.

**Paciencia.** Bůh ji potěš!

*Vejde Posel.*

**Posel.** Rač milost vaše, –

**Katharina.** Vy jste drzý člověk:  
což větší úcty nezasluhujem?<sup>32</sup> <trn>

**Griffith.** Musím vás kárat; věda že se nevzdá  
uvyklé důstojnosti, chováte  
se k ní tak nezdvořile: klekněte.

**Posel.** Poddaně prosím za odpuštění;  
spěch nespůsobem mým je vinen. Venku  
je pán, kterého král k vám posílá.

**Katharina.** Dávám mu přístup, Griffithe: zde toho  
již vidět nechci.

*Griffith a Posel odejdou.*

*Vejde Capucius a s ním opět Griffith.*

Zrak-li neklame,

jste jistě vyslanec od císaře,  
synovce mého; jméno jest Capucius.

**Capucius.** Milosti vaší k službám.

**Katharina.** Mylorde!  
jiný je čas i titul od těch dob,  
když jste mne prvně spatřil. Prosím vás,  
co přinášíte?

**Capucius.** Kněžno vznešená,  
přede vším službu mou Milosti vaší;  
pak příkaz králův, bych vás navštívil;  
neduhem vaším těžce zarmoucen,  
posílá vám knížecí vítání,  
a přeje vám nejlepší útěchy.

**Katharina.** Ta útěcha přichází pozdě, pane,  
jak bys po odpravě milost dal.  
V čas byl by lahodný ten lék mne zhojil;  
ted' neznám útěchy, krom modlení.  
Jak žije Výchova jeho?

**Capucius.** V dobrém zdraví.

**Katharina.** Tak vždy ať žije; v stálém rozkvětu,  
až budu s červy spát, a jméno mé

ubohé z říše bude vyhnáno. –  
Pacience, list který jste měla psát,  
je odeslán?

**Pacience.** Dosavad není, kněžno.  
*Dává jí list.*

**Katharina.** Prosím vás, pane, račte tento list  
doručit králi pánu.

**Capucius.** Mile rád.

**Katharina.** V něm jeho mladou dcerku na srdce  
mu kladu, obraz naší cudné lásky: –  
svým požehnáním nebe ať ji zrosí!  
a žádám, by ji v cnosti vychoval.  
Ona je mladá, vzácně skromných mravů;  
i doufám, že bez zásluh nebude;  
též, by ji trochu rád měl, k vůli matce,  
která, jak bohu známo, srdečně  
jej milovala. Další prosba má  
zní skromně, by se ráčil ustrnout  
nad nebohými ženami, které  
tak dlouhý čas mně v zlém i dobrém věrně  
vždy sloužily: z nich neznám jediné,  
to říci smím (a lhát teď nebudu)  
by pro svou cnost, a duše pravou krásu,  
své počestné a cudné chování,  
nebyla hodna muže nejlepšího,  
ať je si z panské krve; zajisté,  
bude to štěstí, kdo je dostane.  
A posléz, moji sloužící: – jsou chudí,  
přec nouzí nedali se odstrašit; –  
by služné dostávali pořádně,  
a něco přes to pro mou památku:  
kdyby mně bůh byl delší život dal,  
a bohatství, tak od nich nešla bych.  
A to jest celý obsah: – milý pane,  
pro všechno nejdražší vám na světě,  
pro pokoj v Kristu duším zesnulých,  
dopřejte lásky těmto ubohým,  
a hleďte, aby král mi naposled  
dle práva učinil.

**Capucius.** I stane se,  
sic nechci, bůh ví, slouti člověkem!

**Katharina.** Za to vám děkuji, ctihodný pane.  
Vzpomeňte na mne se vší pokorou  
před jeho Výsostí: vyslovte mu,  
že jeho dlouhá starost ze světa

již odchází: a že jsem před smrtí  
mu požehnala, jakož učiním. –  
Zrak můj se kalí. – Pane, buďte zdrav. –  
Griffithe, měj se dobře. – Paciencie,  
vy neodcházejte: chci na lože;  
svolejte víc mých dám. – Až umru, drahá,  
jednejte se mnou čestně: posypte  
mně kvítím panenským, by viděl svět,  
jak cudná byla jsem až do hrobu.  
Prv balsamujte mne, pak vystavte:  
ač jméno královny jsem ztratila,  
co královnu, a dceru královskou,  
mne přece pochovejte. Víc mi nelze.  
*Všichni odejdou, vedouce Katharinu.*

Jednání páté.

Výjev první.

*Galerie v paláci.*

*Vejde Gardiner, Biskup Winchesterský, před ním Páže s pochodní; jemu ve vstříc vystoupí Sir Tomáš Lovell.*

**Gardiner.** Není to jedna hodina?

**Páže.** Teď bila.

**Gardiner.** Taková doba sluší potřebám,  
ne rozkoši; čas kdy se příroda  
má spaním zotavit, neměli bychom  
tak mařit. – Dobrou noc, sir Tomáši:  
kam pak tak pozdě?

**Lovell.** Jdete od krále?

**Gardiner.** Teď přicházím; on sedí s vojvodou  
Suffolkem u primera.<sup>33</sup> <trn>

**Lovell.** Jdu též k němu,  
dřív než se uloží. Mějte se dobře.

**Gardiner.** Ne teď, sir Tomáši. Oč pak se jedná?

Vy, tuším, spěcháte: kdybych vás tím  
neurazil, moh' byste příteli  
cos napovědít o té pozdní cestě.  
Věc, která o půlnoci chodívá,  
(jak duchové) ta bývá divější,  
než jednání, které se za dne skončí.

**Lovell.** Mylorde, jak vás miluji, chtěl bych  
vám svěřit větší tajemství, než to jest.  
Královna leží v bolestech, slyším  
že velmi nebezpečně; strach je, aby  
v těžkostech neskonala.

**Gardiner.** Za ten plod  
pod srdcem jejím rád se modlit chci,  
by šťastnou chvíli měl, a zůstal živ:  
kmen ale, sir Tomáši, teď si zahyň.

**Lovell.** Mně jest, jakobych říci mohl amen;  
přec ale praví moje svědomí,  
jak dobrý tvor jest líbezná ta paní,  
a lepších přání hodna.

**Gardiner.** Slyšte pak, –  
sir Tomáši: vy, šlechtic mého rázu,  
jste rozšafný a nábožný, jak vím;  
však, věřte mně, že blaze nebude,  
ne, ne, sir Tomáši, pomněte na mne,  
až Cranmer, Cromwell, ty dvě ruce její,  
s ní budou v hrobě spát.

**Lovell.** Vy mluvíte  
o dvou v království nej přednějších. Cromwell, –  
krom klénotů, je strážcem archivu,  
a tajemníkem královým; on stojí  
u cesty, kudy důstojnosti chodí,  
kteréžto čas naň vloží. Arcibiskup  
je králi jazykem i rukou; kdož by  
se proti tomu slovem ozvat směl?

**Gardiner.** A přece někdo smí, sir Tomáši;  
já sám se opovážil mínění  
své o něm pronésti: a právě dnes,  
jak myslím, (vám to řeknu) pobouřil  
jsem pány v tajné radě tím, že jest  
(nebt' vím že jest, i oni vědí to)  
nejhorší kacíř, hlíza morová,  
od níž se celá země kazí, slovem  
tím hnutí, zjevili se králi; ten  
naklonil ucho k naší žalobě,  
(v milosti své a péči královské  
předvídaje zlé nehody, od nás  
důvodně vytknuté) a přikázal,  
aby před tajnou radu zítra ráno  
byl pohnán. Bujný plevel takový  
musí se vykořenit. Příliš dlouho  
vás meškám: dobrou noc, sir Tomáši.

**Lovell.** Mnohokrát dobrou noc. Vždy k službám vašim.

*Gardiner a Páže odejdou.*

*Když chce Lovell odcházet, vejde Král, a Vojvoda Suffolk.*

**Král Jindřich.** Té noci, Karle, přestaneme hrát:  
já myslím jinam; vy jste na mne silný.

**Suffolk.** Před tím jsem nikdy na vás nevyhrál.

**Král Jindřich.** Jen někdy, Karle;  
a nebylo by, kdybych na hru myslil.  
Lovelles, jak se vede královně?

**Lovell.** Nemoha osobně jí vyslovit,  
co jste mně přikázal, poslal jsem zprávu  
po její komorné; a přijal od ní  
nejpokornější díky, s prosbou, by  
se vaše Výsost za ni modlila.

**Král Jindřich.** Co pravíš? ha! za ni se modlit? jak!  
je v bolestech?

**Lovell.** Tak děla komorná;  
při každé bolesti že trápení  
až smrtí hrozí.

**Král Jindřich.** Ach, ta dobrá duše!

**Suffolk.** Bůh rač ji blaze zbavit outěžku,  
bez velké bolesti, a Výsost vaši  
potěšit dědicem.

**Král Jindřich.** Již půlnoc, Karle:  
jdi na lože; a ve svých modlitbách  
vzpomeň si na ubohou královnu.  
Jdi, opusť mne; nač myslit musím, tomu  
by společnost nebyla přízniva.

**Suffolk.** Výsosti, přeju vám pokojné noci,  
a milostivé kněžny v modlitbách  
chci býti pamětliv.

**Král Jindřich.** Dobrou noc, Karle. –  
*Suffolk odejde.*  
*Vejde sir Anton Denny.*  
Co žádáte?

**Denny.** Mylorda arcibiskupa jsem přived',  
jak jste byl přikázal.

**Král Jindřich.** Ha! Z Canterbury?

**Denny.** Týž, králi pane.

**Král Jindřich.** Ano: kde jest, Denny?

**Denny.** Zde k službám vaší Výsosti.

**Král Jindřich.** Přived' jej.  
*Denny odejde.*

**Lovell (stranou).** To jistě proto, o čem biskup mluvil:  
já přišel šťastně.

*Denny se vrátí, s ním vejde Cranmer.*

**Král Jindřich.** Jděte z gallerie.

*Lovell nemá se k odchodu.*

Ha! – Již jsem pravil. – Odejděte.

Jak! –

*Lovell a Denny odejdou.*

**Cranmer.** Jsem plný strachu. – Proč je zamračen?

Tak hledí, když má zlost: něco mu vadí.

**Král Jindřich.** Mylorde, chcete znáti příčinu,  
proč jsem vás volal?

**Cranmer.** Povinnost má jest,  
být vezdy k službám vaší Výsosti.<sup>34</sup> <trn>

**Král Jindřich.** Jen vstaňte, milý lorde Canterburský.

Musím se s vámi trochu procházet;  
nesu vám novinu. Dejte mi ruku.

Mne rmoutí, o čem mluvit chci, můj milý,  
a s žalem opakuji to, co přijde.

Nedávno slyšel jsem, ač velmi nerad,  
o mnohých velkých, pravím vám, mylorde,  
velikých do vás stížnostech; jež nás,

i radu naši pohnuly, bychom  
vás ráno dali předvolat: já vím,

vám nelze svobodně se očistit,  
leč byste do příštího výslechu  
všech kusů, z nichžto odpovídat máte,

se trpělivě spokojil, a domov  
svůj v našem Toweru zvolil: k vám co bratru<sup>35</sup> <trn>

tak mít se musíme, sic proti vám  
nebude žádný svědek státi.

**Cranmer.** Díky  
poddaně skládám vaší Výsosti,  
a vítám ochotně tu šťastnou chvíli,  
v níž budu zevrub opálán, by zrno  
od plevy odpadlo; neb vím, že nikdo  
od utrhačných jazyků tolik  
nesnáší, jako já, muž nebohý.

**Král Jindřich.** Vstaň, milý Canterbury: tvoje věrnost

a nevinnost má kořeny své v nás,  
tvém příteli. Podej mi ruku, vstaň:  
pojď, projdeme se. Matko nebeská,  
aj, jaký jste vy muž? Vždy myslil jsem,  
že přijdete mi s prosbou, abych sobě  
dost malou práci vzal, a žalobce  
vám vůči postavil; a bez průtahu<sup>36</sup> <trn>  
vás potom vysléchal.

**Cranmer.** Velmocný pane,  
má výhoda je poctivost a pravost:  
ty ztratím-li, pak budu s nepřátely  
vítězství slaviti sám nad sebou,

neb bez těch cností nemohu se ctít.  
Co o mně mluvit mohou, ničehož  
se nelekám.

**Král Jindřich.** Nevíte, vaše věc  
jak stojí ve světě, před celým světem?  
Nepřátel máte mnoho, nemalých;  
jich ouklady budou jim přiměřené:  
a v rozepři nebývá ortel vydán  
vždy tak, jak spravednost a právo chce.  
Jak lehce najde mysl zkažená  
zkažené padouchy, by proti vám  
svědectví vydali: to již se stalo.  
Vy máte mocné odpůrce, a rovněž  
tak zlostné. Kladete si lepší štěstí  
od křivých svědků, než váš spasitel,  
kterému sloužíte, dokad byl živ  
na tomto bídném světě? Jdětež, jdětež:  
vy chcete propast' ze hry přeskočit,  
a bažíte po vlastní zkáze.

**Cranmer.** Bůh,  
a vaše Milost, chraň mou nevinu,  
sic padnu v nastražená osidla!

**Král Jindřich.** Jen dobré myslí; dále nesáhnou,  
leč pokud dovolíme. Přejte si  
jen potěchy; a ráno, hleďte pak  
se před ně postavit. Budou-li chtít,  
pro jisté viny, vás dát zatknouti,  
užíte při odvodu nejlepší  
své výmluvnosti, a tak horlivě,  
jak příležitost radit bude; kdyby  
však prosby nepomohly, podejte  
jim tento prsten, a tam před všemi  
se na mne odvolejte. – Chudák pláče:  
ctí ručím, že jest věrný. Matko boží!  
na jeho upřímnost chci přísahat;  
v celé mé zemi není lepší duše. –  
Nu, jděte jen, a čiňte jak jsem pravil. –

*Cranmer odejde.*

Řeč jeho slzami se tajila.

*Vejde Stará dáma.*

**Šlechtic** (*za scenou*). Vraťte se nazpět: co jen myslíte?

**Dáma.** Ba nevrátím; novina, kterou nesu,  
učiní smělost zdvořilou. – Ať slétnou  
milostní andělé nad hlavu tvou,

a zasloní královskou osobu  
pod blahoslavenými perutěmi!

**Král Jindřich.** Na očích uhodnu tvé poselství.

Královna slehla? Ano; a má syna.

**Dáma.** Můj pane, ano; líbezného syna:

bůh nebeský rač' teď až na věky  
ji požehnat! – vždyť je to holčička,  
synáčky přislubuje budoucně.

Královna prosí za návštěvu, by  
vás s novým hostem seznámila: jest  
vám podoben, jak by vám z oka vypad'.

**Král Jindřich.** Lovelle, –

*Vejde Lovell.*

**Lovell.** Pane.

**Král Jindřich.** Dejte jí sto hřiven.

Já musím královnu jít navštívit.

*Král odejde.*

**Dáma.** Sto hřiven! Světlo boží, já chci víc.

To by byl plat sprostému štolbovi:  
víc chci mít, sic to na něm vyštěkám.

Proto má řeč, že je mu podobna?

Já chci mít víc, raděj to odvolám;  
a za tepla hned dám se do toho.

*Odejdou.*

### Výjev druhý.

*Síň před pokojem státní rady.*

*Vejde Cranmer; Sloužící, Dveřný, a jiní.*

**Cranmer.** Snad nejdu pozdě; ovšem pravil šlechtic,

kterého rada ke mně poslala,  
abych si pospíšil. Jak? zamčeno?

He! kdo má službu? – Jistě že mne znáte?

**Dveřný.** Zním, pane; nemohu však pomoci.

**Cranmer.** Proč?

**Dveřný.** Milost vaše musí posečkat,  
dokavad nebude volán.

*Vejde Doktor Butts.*

**Cranmer.** Tak.

**Butts.** Totě kus šibalství. Jsem rád, že jsem

tak z náhody se touto cestou dal:  
hned o tom králi povím.

*Butts odejde.*

**Cranmer (stranou).** To je Butts,

královský lékař. Když šel okolo,  
jak přísným okem na mne pohleděl.



At' jenom neskoumal mé neštěstí!  
Zajisté je to naschvál od mých škůdců  
jen uloženo, (bůh jim srdce naprav!  
vždy jsem se jejich zlosti vyhýbal)  
by čest mou zničili: stud by sic bránil,  
mne, jejich spolurádce, nechat stát  
u dveří s chlapci lokaji, a sluhy.  
Jich vůle staň se, počkám trpělivě.

*Král a Butts vystoupí nahoře u okna.*

**Butts.** Uzříte, králi, divnou věc, –

**Král Jindřich.** A co?

**Butts.** Mním, že to vaše Výsost zřídka vídá.

**Král Jindřich.** Pod duší, kde jest to?

**Butts.** Tam, pane můj:

povýšení Milosti Canterburské;  
jenž stojí u vrat s posly, pážaty  
a lokaji.

**Král Jindřich.** Ha! On to, skutečně.

Což tak se uctívají vespolek?

Dobřeť, že jeden stojí nad nimi.

Já u nich hledal tolik poctivosti,  
(či hladkých mravů) že by nenechali  
tak vzácného, nám tak milého muže  
zde obcházet, až Milostem se zlíbí,  
a k tomu u vrat, jako posla s poštou.

Rodičko boží, totě ohavnost:

nech, Buttse, zastří okno záslonou;

a uslyšíme brzy víc. –<sup>37</sup> <trn>

*Odejdou.*

### Výjev třetí.

*Pokoj státní rady.*

*Vejde Nejvyšší kancléř, Vojvoda Suffolk, Hrabě Surrey, Nejvyšší komorník, Gardiner a Cromwell.*

*Kancléř posadí se na hořejším konci stolu, po levé straně; prázdné místo nad ním patří*

*Arcibiskupu Canterburyskému. Ostatní sednou po pořádku s obou stran. Na dolejším konci*

*Cromwell, co sekretář.*

**Kancléř.** Přistupte k věci, pane sekretáři:

proč sedíme dnes v radě?

**Cromwell.** Dovolte,

cíl hlavní jest lord Canterburyský.

**Gardiner.** Má toho zprávu?

**Cromwell.** Má.

**Norfolk.** Kdo to tam čeká.

**Dveřný.** Tu venku?

**Gardiner.** Ano.

**Dveřný.** Mylord arcibiskup;  
již as půl hodiny na vaši líbost.

**Kancléř.** Ať vejde.

**Dveřný.** Milosti, můžete vstoupit.  
*Cranmer přiblíží se k radnímu stolu.*

**Kancléř.** Mám litost, pane arcibiskupe,  
že tu dnes sedím, a na prázdné místo  
se dívám: a však každý z nás je člověk,  
svým přirozením křehký, přístupný  
své tělesnosti; málo kdo jest anděl:  
ta křehkost, moudrosti pak nedostatek,  
ty vás, jenž jste nás nejlíp učit měl,  
podvedly, že jste zle, ba zle, se choval,  
prv ke králi, pak k jeho zákonům,  
rozsívaje po celém království  
svým učením, a svými kaplany,  
(tak nám je známo) nové domněnky,  
nebezpečné a bludné; kacířství,  
jež, bez nápravy, můž být záhubné.

**Gardiner.** Ta náprava musí též rychlá být,  
mylordové; kdo divé koně krotí,  
rukou jich nepřivede k tichosti,  
brž hubu sevře tuhou uzdou, bodá,  
až zvyknou poslouchat. Budem-li trpět  
v svém pohodlí, v dětinské pečlivosti  
o dobré jméno muže jednoho,  
ten nákažlivý neduh, s bohem buď  
pak celé lékařství: a co se stane?  
pozdvížení, a bouře, pokaza  
celého státu: o čem sousedé,  
z hořejších Němec, v době nedávné,  
památné mohou dáti svědectví,  
a čehož naše čerstvá paměť želí.<sup>38</sup> <trn>

**Cranmer.** Až dosud, pánové, při každém kroku  
jak v životě tak v úřadu, jsem hleděl,  
s nemalou péčí, aby učení,  
a přísný směr duchovní moci mé,  
šly jednou, a bezpečnou cestou, cíl  
byl dobře činit: někdo na světě  
(pravím to z upřímného srdce, páni)  
nesplácí pohrdáním tak, a vzdorem,  
v soukromém svědomí i v úřadě,  
všem rušitelům míru, jako já.  
Dej bože, aby král v nižádném srdci  
nenašel méně věrnosti! Kdo závist

a křivé ouskoky má za pokrm,  
ten kousne pak i sebe lepšího.  
Prosím vás, páni, v této rozepři  
ať žalobníci, necht' jsou kdokoli,  
přede mne tváří v tvář se postaví,  
a stížnost vedou svobodně.

**Suffolk.** Ne, pane,  
to nelze: vy jste v radě, pro váš stav  
nesmí vás nikdo obžalovat.

**Gardiner.** Pane,  
majíce před sebou věc pilnější,  
rozhodnem krátce. Jeho Výsost žádá,  
my svolujem, pro lepší vyšetření,  
abyste odsud do Toweru byl veden,  
tam zvíte, jsa jen pouhý soukromník,  
co žalobníků směle vystoupí,  
víc, bojím se, než snad se nadáte.

**Cranmer.** Aj! mylorde z Winchestera, děkuji;  
vy jste můj věrný přítel: budete-li  
mít vůli, spatřím vás co žalobce  
i soudce, vy jste milostný. Znáám cíl váš;  
on chce mou zkázu. Pokornost a láska  
líp zdobí kněze nežli ctižádost:  
získejte bludné duše mírností,  
a nezavrhujte ni jediné.  
Že budu očištěn, i kdybyste  
mou trpělivost hnětli sebe víc,  
jsem bez strachu, jak bez svědomí vy,  
při denních křivdách svých. Víc řekl bych,  
že ale ctím váš stav, chci býti skromný.

**Gardiner.** Mylorde, vy jste původ sektářství;  
toť holá pravda: barevný váš lesk  
zjevuje znalci slova jen a slabost.

**Cromwell.** Mylorde z Winchestera, s dovolením,  
řeč ta jest trochu ostrá: muž tak vzácný,  
byť vinen byl, má dojít vážnosti  
pro bývalý svůj stav: klesajícího  
utiskovat, je krutost.

**Gardiner.** Odpusťte,  
můj velectěný pane sekretáři:  
vy, u celého stola nejhorší,  
tak mluvit smíte.

**Cromwell.** Jak to, mylorde?

**Gardiner.** Nevím snad o vás, že jste příznivcem  
té nové sekty? vy zdráv nejste.

**Cromwell.** Nejssem?

**Gardiner.** Zdráv nejste, pravím.

**Cromwell.** Přál bych vám jen půl  
mé poctivosti; lidé by pak k vám  
jen v modlitbách, ne v strachu hleděli.

**Gardiner.** Na tyto smělé řeči pomním.

**Cromwell.** Necht'.  
Pomněte též na smělý život svůj.

**Kancléř.** Ó, totě příliš; ticho, lordové,  
jaká to hanba.

**Gardiner.** Já jsem hotov.

**Cromwell.** Též já.

**Kancléř.** Co vás se týče, pane, – uzavřenot',  
jak myslím, jednohlasně, abyste  
do Toweru hned co vězeň veden byl,  
a čekal, až nám další vůli svou  
král oznámí. Vy všichni svolujete?

**Všichni.** My všichni.

**Cranmer.** Není cesty mírnější,  
musím do Toweru, páni?

**Gardiner.** Jaká jiná  
to může být? vy jste až příliš nudný.  
Ať přijde někdo od stráže.  
*Vejde stráž.*

**Cranmer.** To mně?  
Mám veden být jak zrádce?

**Gardiner.** Vezměte,  
a veďte bezpečně jej do Toweru.

**Cranmer.** Shovějte, milí pánové; chci vám  
jen něco málo ještě říci. – Hled'te:  
tím prstenem vychvátím věc svou z klepet  
ukrutných lidí, a pak svěřím ji  
přešlechtnému soudci, králi pánu.

**Kancléř.** Toť králův prsten.

**Surrey.** Není falešný.

**Suffolk.** Prsten je pravý, bůh ví! Já vám mluvil,  
když začali jsme strašný kámen válet,  
že na nás padne.

**Norfolk.** Myslíte, že král  
by muži tomu na malíku jen  
dal ublížit?

**Kancléř.** Již je to jistá věc:  
jak mnohem výš pak jeho život cení?  
Kýž šťastně uklouznou.

**Cromwell.** Mně něco řeklo,  
když jste se jali žaloby a zprávy  
o muži sbírat, jemuž poctivosti  
jen ďábel se svou chasou závidí,  
že plamen, do kterého foukáte,  
vás spálí. Teď se jenom varujte.

*Král vejde, zamračí se na ně, a sedne na své místo.*

**Gardiner.** Velmocný pane, jak jsme bohu denně  
povděčni, že nám dal takého krále;  
nejenom dobrého a moudrého,  
a však i nábožného nade vše:  
jenž v plné poslušnosti činí církev  
nejvyšším cílem slávy své; a sám,  
by svatou povinností tu utvrdil,  
pln úcty, k soudu přichází, by slyšel,  
jak vedem při s tím velkým vinníkem.

**Král Jindřich.** Vy jste byl vždy hotový chvalořečník,  
biskupe z Winchestera; já však sem nejdu  
bych pochlebenství slyšel, na své uši:  
dost chatrné k zakrytí přečinů.  
Až ke mně nestačíte. Vy chcete,  
jak podpažník, obratným jazykem  
mne získat; posuzuj mne jak chceš, já znám  
tvou ukrutnou, krvavou povahu. –  
Můj milý, (*ke Cranmerovi*) posad' se. A teď chci vidět  
hrdého smělce prstem na tě sáhnout:  
pro všechny svaté, radš' ať hladem umře,  
než aby řek', že nejsi na svém místě.

**Surrey.** Milosti, jest-li libo, –

**Král Jindřich.** Není libo.

Já myslil, že mám v radě rozumné  
a moudré členy; jednoho tu není.  
Byla to opatrnost, nechat muže  
tak dobrého (kdo z vás smí tak se zvat?)  
a poctivého, přede dveřmi stát,  
jak chlapa sprostého, ač vám byl roven?  
fuj, hanba! Zněl můj rozkaz, byste se  
tak zapomněli nad sebou? Já vám  
dal moc, vyslychat jej co ouda v radě,  
ne pohůnka. Však mnozí z vás, jak vidím,  
ne z poctivosti, více ze zlosti,  
šli by až k nejhoršímu, kdyby mohli;  
to však se nesmí stát, dokud jsem živ.

**Kancléř.** Jen potud, velmocný pane, rač  
omluvná slova přijmout. Co se stalo

stran zatknutí, měřilo k výsledku,  
(může-li víra komu dána být)  
a k jeho očištění před lidmi,  
ne jemu na škodu, alespoň u mne.

**Král Jindřich.** Nuž, páni, ctěte jej, a vítejte:

dobře se k němu mějte; zasloužil to.

Já o něm pravím: kníže může-li  
být poddanému vděčen, tehdy já  
tak cítím, pro lásku a službu jeho.

Nic o tom dál, leč obejměte jej:  
pobuďte v přátelství, aj, styďte se! –

Mylorde Canterburský, jdu k vám s prosbou,  
které mi odepřítí nesmíte;  
spanilá dívka čeká posud na křest,  
musíte kmotrem být, a odpovídat.

**Cranmer.** Největší mocnár na světě by ctí tou

se honosil: jak mohu já být hoden,  
jsa skromný, nejnižší váš poddaný?

**Král Jindřich.** Aj, aj, mylorde, vám je líto lžic.<sup>39</sup> <trn>

Budete mít dvě vzácné spolukmotry;  
jedna je vojvodkyně z Norfolk, a  
druhá markrabina Dorsetová:  
jste spokojen? Opět vám poroučím,  
mylorde z Winchestera, obejměte,  
a milujte toho člověka.

**Gardiner.** S upřímným srdcem, s láskou bratrskou.

**Cranmer.** Bůh ví, jak draze sobě slov těch vážím.

**Král Jindřich.** Rozmilý můj! v těch slzách radosti

jeví se tvoje srdce upřímné.

Hlas lidu, jak vidím, se potvrdil,  
jenž dí, „Kdo lordu Canterburskému  
ublížil, získal jej co přítele.“ –

Ted' pojd' me jen, čas utíká; rád bych  
z té panenky už chtěl mít křesťanku.

Jak jsem vás sjednotil, v tom trvejte;  
s mou slávou stále ve cti zrůstejte.

*Odejdou.*

#### Výjev čtvrtý.

*Nádvoří v paláci.*

*Hluk a povyk za jevištěm. Vejde Vrátný a jeho Sluha.*

**Vrátný.** Přestane-li pak jednou ten váš povyk, vy ničemové. Myslíte, že je dvůr medvědí  
zahrada? vy neotesaní chlapi, nechte zevlování.<sup>40</sup> <trn>

(*Venku*) Roztomilý pane vrátný, já patřím k spižárně.

**Vrátný.** I patříte si třeba na šibenici, a dejte se oběsit, vy lotře! – Sluší se takové hulákání na tom místě? – Přineste mi asi tucet trnových holí, hodně silných: tyhle jsou na ně jako proutky. – Já vám budu po hlavách šimrat: musíte vy křtiny vidět? Čumíte zde na pivo a na koláče, vy neotesaní halamové?

**Sluha.** Jen mějte strpení: ty rozehnat, nesmetem-li je hrubou střelbou od vrat, je tak nemožné, jako uspat je prvního Máje ráno; ne, to nejde.<sup>41</sup> <trn> Spíš hnete chrámem svato-Pavelským, než těmi zde.

**Vrátný.** Kat na ně; jak sem přišli?

**Sluha.** To nevím: jak pak přijde povodeň? Co jsem jen dvouloketným notným klackem (zde máte smutné zbytky) rozdat moh', stalo se štědře.

**Vrátný.** Nic se nestalo.

**Sluha.** Já nejsem Samson, sir Guy, ani Colbrand,<sup>42</sup> <trn> abych je potlouk'; jednoho-li jsem se chybil, kdo měl hlavu na ráně, necht' byla mladá nebo stará, mužská či ženská, rohatá neb rohodárná, nedejte mi se na kus hověziny do smrti ani podívat, a to bych za celou krávu nerád, zdráva buď. (Venku) Slyšíte, pane vrátný?

**Vrátný.** Hned k vám přijdu, hned, můj milý pane holobrádku. – Vrata dobře zavři, pravím.

**Sluha.** Co mám dělat?

**Vrátný.** Což jiného, než po tuctech je porážet? Jsme na drahách Moorfieldských, kde se vojsko přehlíží? či přišel ke dvoru nějaký cizozemský Indian s dlouhým ocasem, že nás ženské tak oblehly? Spasiteli, jaká cizoložná rota je tu za vraty! Na moje křesťanské svědomí, z jednoho tohoto křtu zplodí se jich tisíc: zde je otec, kmotr, všecko všudy na jedné hromadě.

**Sluha.** Tím hojnější budou kmotrovské lžice. Nedaleko od vrat stojí jeden, ten musí být podle obličejů jistotně měděnář; v jeho nose, na moje dobré svědomí, je teď dvacatero psích dní: každý, kdo je vedle něho, dostal se pod rovník, a nepotřebuje jiného očiště. Toho draka ohnivého udeřil jsem třikrát přes hlavu, a třikrát z nosu na mne vypálil: on tam stojí jako moždíř, aby nás do povětří vyhodil. Hned blízko něho byla kramářova žena krátkého rozumu, která mě za to tak dlouho plísnila, až jí ta její vykrajovaná mísa na polívku s hlavy sletěla,<sup>43</sup> <trn> že prý jsem v zemi takový oheň spůsobil. Jednou jsem se meteoru chybil, a rána padla na tu ženu, ona hned do křiku, kyje!<sup>44</sup> <trn> i vidím z daleka, že jí jde ku pomoci asi čtyřicet klacků, jediná naděje z nábřežné ulice, kde bydlela. Ti hned do toho; já se bránil; konečně byli ode mne jen as sdělí koštiště; já pořád proti nim; až tu nenadále z pozadí řada kluků, rozpustilá střelba, spustí na mne lijavec kamení, že jsem byl rád, když jsem jen se ctí se odklidil, a oni pevnost vyhráli. Sám d'ábel byl mezi nimi, tak s jistotou soudím.

**Vrátný.** To je ta chasa, co v divadle hromuje, a pro ohryzky z jablek se pere; že nelze, aby to kdo z posluchačů snesl, leda by patřil k Otrapám Towerhillským, anebo k Tovaryšům z Vápenice,

jich milým bratříčkům. Několik mám už zde v *Limbu svatých otců*, kde budou nepochybně celé tři dni tancovat, krom běžné výslužky od dvou biřiců, která na ně čeká.<sup>45</sup> <trn>

*Vejde Nejvyšší komorník.*

**Komorník.** Pro milost boží, jaký nával lidu!

Vždy víc a víc jich, se všech stran se hrnou,  
jako by trh byl! Kam se děli vrátí,  
ti lenoši? – Pěkná to vaše práce:  
vy jste sem hezkou luzu pustili.  
Jsou všichni vaši známí z předměstí?  
Bude to pohodlné místo, věru,  
až půjdou dámy od křtu.

**Vrátný.** Milosti,  
my jsme jen lidé; co by jiný doved',  
a nebyl na dranc roztrhán, to my:  
pluk vojska nezmůže jich.

**Komorník.** Živ jsem já,  
bude-li král mě hanět, všechny vás  
dám do klády, v tu chvíli; za nedbalost  
hotovou pokutou vám zazvoním.  
Vy jste mi líní chlapi; ležíte  
zde u sudů, když máte službu konat.  
Slyšíte? trouby zvučí; oni přišli  
teď zpátky od křtu. Jděte, prolomte  
tu tlačenicí, udělejte cestu,  
by zástup pěkně prošel, sic musíte  
se bavit v Maršalce dva měsíce.<sup>46</sup> <trn>

**Vrátný.** Ustupte s cesty princezně.

**Sluha.** Vy kolohnáte,  
dál stranou, sic vás bude hlava bolet..

**Vrátný.** Vy v šamlatovém šatě, od mříže;  
nehcete-li, hodím vás přes pilíř.

*Odejdou.*

Výjev pátý.

*Palác.*

*Vejdou trubači, a vytrubují; za nima dva aldermanové, Lord mayor, Nejvyšší herold, Cranmer, Vojvoda Norfolk, s berlou maršalskou, Vojvoda Suffolk; dva šlechticové nesou velké číše s podstavcem vázaného: čtyři šlechticové nesou baldachyn, pod nímž kráčí Vojvodkyně Norfolková, co kmotra, na rukou novorozenku pod bohatým pláštěm a t. d. Dvorská dáma nese jí vlek: za ní jde Markrabina Dorsetová, druhá kmotra, a ostatní dámy. Průvod obejde jednou celé jeviště, a Nejvyšší herold mluví.*

**Nejvyšší herold.** Nebesa, z neskonalé dobroty své, udělte požehnaný, dlouhý život, a stálé štěstí, vznešené a mocně princezně Elizabethě!

*Troubení.*



*Vejde Král s komonstvem.*

**Cranmer** (*klekne*). A vaší královské Milosti, jakož  
i dobré královně, šlechetné družky,  
vespolek se mnou, takto žádají:  
Co radosti a potěšení nebe  
kdy udělilo k spáse rodičů,  
od této přelíbezné princezny  
ať na vás každou chvíli splývá.

**Král Jindřich.** Díky,  
můj arcibiskupe; jaké má jméno?

**Cranmer.** Elizabetha.

**Král Jindřich.** Vstaňte, mylorde. –  
*Král líbá dceru.*

To políbení buď ti požehnáním:  
bůh rač tě opatrovat! V jeho ruku  
celý tvůj život odevzdávám.

**Cranmer.** Amen.

**Král Jindřich.** Šlechetné kmotry, vy jste příliš štedré.  
Srdečné díky: to též dcera řekne,  
až bude umět tolik anglicky.

**Cranmer.** Dopřejte abych mluvil, pane můj,  
bůh velí; nikdo neměj slova má  
za pochlebenství, neboť budou pravdou.  
Ta dcera královská, – bůh rač jí chránit! –  
ač ještě v kolébce, přislubuje  
té zemi tisícere požehnání,  
které svým časem dozraje. Všem králům  
(nemnozí dočkají se toho dobra)  
bude vždy za vzor sloužit, souvěkým  
i budoucím: tak netoužila nikdy  
královna Sabejská po moudrosti,<sup>47</sup> <trn>  
a cnosti spanilé, jak toužit bude  
ta duše čistá: ves knížecí půvab,  
jenž tvoří bytnosti tak mohutné,  
se všemi cnostmi srdce dobrého,  
bude v ní zdvojen: pravda bude kojnou;  
nebeská svatá mysl jejím rádcem:  
ji budou milovat, jí bát se: přítel  
ji bude žehnat, nepřítel se třást  
jak potlučené žitniště, a hlavu  
zármutkem věšet: blaho vzroste s ní.  
V těch dnech, co každý sil, bezpečně ztráví  
pod vinným kmenem svým, a zpívat bude  
veselé písně míru sousedům.<sup>48</sup> <trn>  
Bůh bude v pravdě znám, a její lid

od ní se učit cestám pravé cti,  
a po nich hledat oslavy, ne v krvi.  
Ten mír s ní neusne: jako když umře  
zázračný pták, panenský samolet,  
a ze svých popelů dědice zplodí,  
podivnou krásou sobě rovného:  
tak požehnání od ní zdědí ten,  
(až bůh ji zemským mrákotám odejme)  
jenž z popelů posvátných její cti  
co hvězda vzejde, slavný jako ona,  
a trvat bude. Mír, strach, hojnost, láska,  
i věrnost, sluhy této vyvolené,  
přilnou pak k němu, a jak réví srostou:  
kde jasné nebes slunce svítit bude,  
tam oslaví se velké jméno jeho,  
a stvoří národy: on bude kvésti,  
a jak na horách cedr větve své  
kolkolem po oudolích rozkládat.  
Vnukové naši budou na to hledět,  
a boha velebit.<sup>49</sup> <trn>

**Král Jindřich.** Své divy slyším.

**Cranmer.** K velkému štěstí Anglie dojde kněžna  
starého věku; uzří mnohé dni,  
a každý s korunou dobrého skutku.  
Kéž víc bych nevěděl! leč umřít musí, –  
ba musí, musí k andělům jít, panna;  
jak čisté lilium klesne do hrobu,  
a celý svět ji oplakávat bude.

**Král Jindřich.** Ó, lorde arcibiskupe!

Tebou jsem nový muž: to šťastné dítě  
je první, jiného jsem nezplodil.  
Tvou utěšenou věštbou tak jsem blažen,  
že ještě v nebi jednou ptát se budu,  
co dělá dítě mé, a boha chválit. –  
Všem díky. – Vám můj lorde mayore,  
a vašim bratrům velmi vděčen jsem.<sup>50</sup> <trn>  
za čest si kladu vaši přítomnost,  
a odsloužím se. – Vyprovod'te mne: –  
vy všichni královnu musíte vidět,  
a ona vám se musí poděkovat;  
sic bude stonat. Nikdo nevzpomeň  
dnes na domov, budem se vespole bavít,  
a k vůli děcku svátečný den slavit.

*Odejdu.*

## Epilog.

**Epilog.** Na jednu deset, tato hra se všem  
nemůže líbit. Mnozí přijdou sem,  
by spali jeden akt neb dva; strach mám,  
že, leknou-li se trouby, řeknou nám,  
„nic po tom není:“ jiný rád by město  
dal v porouhání, řka – „jak vtípné jest to!“  
leč ani to se nestalo: i vím,  
že celá chvála, v nižto doufat smím  
za naši hru dnes, květe jediné  
v laskavých paní duši nevinné;  
podobnou viděly. Jest-li že nás  
oblaží úsměch jejích, bude hlas  
pak mužů také náš. Když ženy velí,  
mužové tleskají, sic toho želí.

## Připomenutí.

Historické dráma „*Jindřich VIII.*“ bylo poprvé r. 1623 tištěno, a to v úplném foliovém vydání dramát Shakespeare-ových. Jeho druhý titul zněl nepochybně „*All is true*“ (Všecko je skutečná pravda) na znamení, že se básník tenkrát historického základu svých dvou kronikářů, z nichžto vážil, přísně byl držel. Jest to *Holinshed* a *Hall*.

Čas, kdy kus sepsán byl, kladou kritikové k roku 1613. Zachovaly se nám totiž dva listy z oněch dob. *Tomáš Lorkin* píše 30. června 1613, a *Jindřich Wotton* 6. července 1613: – že se hrál [„]nový kus, *Jindřich VIII.*“, a když se z možidřů střílelo, na přivítanou krále v maškaře u kardinala *Wolseye*, že se letní divadlo *Globus* zapálilo, a za hodinu celé až k zemi vyhořelo. Také dle slohu a verše nedá se jinak souditi, než že „*Jindřich VIII.*“ původem svým, tak jako „*Cymbelín*“ a „*Pohádka zimního večera*“ do poslední doby básníkovy padá. Divadelní ekonomie, a scenická řemeslnost, pokročily za těch časů alespoň tak daleko, že se korunovace, průvody, a podobné slavnosti s mnohem větší okázalostí a daleko bohatěji vystrojiti daly, než jak toho popis máme v „*Jindřichu IV. a V.*“

## Poznámání.

Str. 1. <sup>1)</sup> Oděv blázna na divadle byl tehda dlouhý, strakatý kabát se žlutým lemováním.

Str. 3. <sup>2)</sup> Oudolí *Andrenské* (*Ardenské?*) a město *Arde* v Pikardii patřilo Francouzům, *Guynes* ale Angličanům.

Str. 4. <sup>3)</sup> Báječný saský rek *Bevis* ztrávil sedm let v žaláři, kde se živil jen od krys a myší. Vilém bojovný jmenoval jej hrabětem *Southamptonským*. V souboji zabil obra *Ascaparta*.

Str. 6. <sup>4)</sup> Mnozí prodali statky, domy, a koupili sobě drahé šatstvo na cestu do Francouz.

- Str. 6. <sup>5)</sup> Dne 18. července byla taková nehoda a vichřice tak burácela, že z toho mnozí veliké neštěstí prorokovali. Mír uzavřený 1520 u Kalét mezi Františkem I. a Jindřichem VIII. nebyl opravdu trvanlivý.
- Str. 7. <sup>6)</sup> V tašce té byla velká pečeť říšská.
- Str. 7. <sup>7)</sup> Otec Wolseyův byl řezník. – Učenost žebráckého Wolseye prý více platí než urozená krev šlechtická.
- Str. 8. <sup>8)</sup> Wolsey narodil se v městě Ipswich řečeném.
- Str. 11. <sup>9)</sup> Buckingham jakoby řekl: Podstata má je zničena, mrak neštěstí běře na sebe podobu stínu mého.
- Str. 17. <sup>10)</sup> Toho času měl každý dům v Londýně svůj štít, jako zde ten „u kůže“.
- Str. 21. <sup>11)</sup> *Mlíčný zoubek* praví tolik co *bujná mladost*.
- Str. 28. <sup>12)</sup> Kildare, místodržitel v Irsku, byl návodem kardinálovým s úřadu složen, a hrabě Surrey na jeho místo nakvap do Irska poslán, aby tchán jeho Buckingham pomoci jeho užítí nemohl.
- Str. 31. <sup>13)</sup> Rodinné jméno Buckinghamovo bylo Stafford, on však slyšel raději Bohun, že od Bohunů pocházel, od nichž také důstojnost nejvyššího konnetabla v Anglii odvozoval.
- Str. 33. <sup>14)</sup> Císař Karel V. byl synovec královny Kathariny.
- Str. 34. <sup>15)</sup> Wolsey, Fortunin synáček, je ve svévolnostech slepý jako ona.
- Str. 35. <sup>16)</sup> Sestra krále francouzského byla vojvodkyně Alenconská.
- Str. 41. <sup>17)</sup> Kdyby přišel mladý hrabě, vy byste k vůli slušnosti se zarděla, a přec jej vzala.
- Str. 41. <sup>18)</sup> Říšské jablko, co znamená nejvyšší důstojnosti. – Carnarvonshire je skalnaté, neúrodné hrabství ve Walesku.
- Str. 42. <sup>19)</sup> Klénot ten jest královna Elizabetha, dcera Anny Bullenovy.
- Str. 54. <sup>20)</sup> Latinské přísloví: *Cucullus non facit monachum*.
- Str. 58. <sup>21)</sup> Té ženě dokonalé okážu pak, že mám ještě jednu ctihodnou vlastnost, která jí schází.
- Str. 60. <sup>22)</sup> Vojvodu Buckinghamu, od Wolseye k smrti odsouzeného.
- Str. 62. <sup>23)</sup> Až porodí královnu Elizabethu.
- Str. 67. <sup>24)</sup> Tato věta je nedokončena, a začíná slovy „*má věrnost*“ týž obsah jen v jiné formě, místo „*jenž jsem, a byl, a budu vám vždy věren.*“
- Str. 68. <sup>25)</sup> Asher, teď Esher, byla residence biskupů Winchesterských nedaleko od Hampton Court.
- Str. 70. <sup>26)</sup> Spůsob, jak se skřivánkové chytávali, byl ten, že se děsili šarlatovou rouchou, posázenou malými zrcadélky, aby se pozornost jejich od sítí odvrátila, a oni se tím snadněj pod ni dostali.
- Str. 72. <sup>27)</sup> Skutky vaše jsou takové, že je zákon zabavením movitostí i nemovitostí trestá.
- Str. 79. <sup>28)</sup> Řetěz řádu podvazkového byl složen z článků podoby SS.

- Str. 79. <sup>29)</sup> Na pobřeží anglickém proti Francouzsku bylo vlastně osm přístavů: Dover, Sandwich, Rye, Hastings, Seaford, Winchilsea, Rumney, a Hithe.
- Str. 81. <sup>30)</sup> Stříbrná hůl s holubicí, kterou nesl hrabě Surrey.
- Str. 85. <sup>31)</sup> Dle obyčeje kráčel za rakví knížat anglických herold, a vyvolával všechny titule zemřelého.
- Str. 86. <sup>32)</sup> Posel zapomněl před Katharinou kleknouti.
- Str. 90. <sup>33)</sup> *Primer* neb *prima vista*, francouzsky *prime*, byla za časů Shakespeare'ových hra v karty, která se velice líbila. O regulích, jak se hrávala, ale nic nevíme.
- Str. 94. <sup>34)</sup> Cranmer sklonil před králem koleno.
- Str. 94. <sup>35)</sup> Bratr znamená tolik co člen neb soudruh státní rady.
- Str. 94. <sup>36)</sup> Jiní překládají dle *Steevens'a* slovo *indurance* jako *durance*: „bez uvězení“ v Toweru.
- Str. 98. <sup>37)</sup> Král a Butts stáli nahoře u okna vedlé balkonu starodávného jeviště.
- Str. 100. <sup>38)</sup> Deset let asi před narozením královny Elizabethy (17. září 1533) byly v Sasích a Durynkách občanské bouře, vzbuzené od reformatora Tomáše Münzera.
- Str. 104. <sup>39)</sup> Kmotrové dávali vázaného tučet stříbrných lžic. Říkalo se jim *lžíce sv. apoštolů*, protože na každém držadle jeden z apoštolů Páně vyryt byl.
- Str. 105. <sup>40)</sup> *Medvědí zahrada* dostala jméno *Parisgarden*, že tam měl za časů Richarda II. Robert de Paris dům a zahradu. Byltě to okres na jižním břehu Temže nedaleko divadla *Globus*, kde se k velkému potěšení lidu anglického odbývaly štvance na medvědy.
- Str. 105. <sup>41)</sup> Raní dobu prvního Máje hleděl každý na lukách a v hájích při radovánkách ztrávit.
- Str. 106. <sup>42)</sup> Tři tělesně silní mužové byli: *Samson* v starém zákoně, *Sir Guy* (Guido neb Vít, hrabě Warwický), a dánský obr *Colbrand*. V turnaji ve Winchesteru přemohl pan Vít obra Colbranda.
- Str. 107. <sup>43)</sup> Neforemný čepec jmenuje se tu podlé podoby „mísa na polívku.“
- Str. 107. <sup>44)</sup> „Kyje!“ Viz poznamenání 2. v „Romeo a Julie“.
- Str. 107. <sup>45)</sup> Obecenstvo sedící na vyšších místech házelo ohryzky z jablek beze všech okolků dolů na pozemí. - *Tower-hill* a *Limehouse* byly dvě místa, kde se puritané scházeli. Konventikl u Toweru jmenoval se *Tribulation*. Známa jest bohabojná pokora a skroušená zasmušilost puritanská. - *In limbo patrum* je předpekli, zde tolik co žalář.
- Str. 108. <sup>46)</sup> „*Marshalsea*“ žalář na předměstí Southwarckém.
- Str. 109. <sup>47)</sup> Královna Sabejská byla přítelkyně moudrého Šalomouna.
- Str. 110. <sup>48)</sup> První kniha královská sv. písma, kap. IV. 25.
- Str. 110. <sup>49)</sup> Král Jakob I. založil osadu Virginii v severní Americe, a udělil jí 1612 novou ústavu.
- Str. 111. <sup>50)</sup> Aldermanové slouli *bratři* lorda mayora.